

Slovenski 2 čebelar

YU-ISSN-0350-4697
Letnik LXXXIV – Leto 1992

LETO 1873 – PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

Št. 2

1. februar

letnik 94

VSEBINA

Martin Mencej: Pred 200 leti je izšla prva slovenska čebelarska knjiga	33
Marko Debevec: Čebelarjeva opravila v februarju	35
Mira Jenko: Organizirana služba za zdravstveno varstvo čebel	36
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV	
Pavle Zdešar: Iz sedanje negotovosti v stvarnost in napredek	37
Janez Mihelič: Naši znani čebelarji – Jože Hrovat	39
Nace Sotlar: Zaščita pred čebeljimi piki malo drugače	41
Jurij Senegačnik: Še o poapneli zalegi	42
IZ TUJE LITERATURE	
Vera Schneider (prev.): Dežela najboljšega medu na svetu	44
PISALI SO NEKOČ	
Frančišek Rojina: Nekaj čebelarskih spominov	46
TUJE REVIJE	
Sergej Gabršček: L' Apicoltore moderno	47
KUHAJMO Z MEDOM	
Metka Uršič-Gabršček: Kuhajmo z medom	48
ZGODOVINA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA	
Pavel Zaletel: Ivan Jurančič – cvet slovenskega čebelarstva	49
Marjan Skok: Slovenski čebelarji in kranjska čebela nekoč in danes	52
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
ZČDS: Obvestilo o višini članarine za leto 1992	55
Janez Mihelič: ČD Grosuplje je svečano otvorilo obnovljeni čebelarski dom na Blatu pri Grosupljem	55
Marjan Zalokar: Obisk čebelarjev iz Dortmundu pri blejskih in bohinjskih čebelarjih	58
Janez Horvat: Humanitarna pomoč ranjenim in preganjenim	59
OSMRTNICE	
MALI OGLASI	

CONTENTS

Martin Mencej: Two hundred years ago the first Slovenian book of beekeeping was published	33
Marko Debevec: Beekeepers occupations in February	35
Mira Jenko: A beekeeping medical service was organize in Slovenia	36
OUR BEEKEEPERS EXPERIENCES	
Pavle Zdešar: From the present-day insecurity to the reality and progress	37
Janez Mihelič: Our well-known beekeepers – Jože Hrovat	39
Nace Sotlar: Protection against bee stings in a little different way	41
Jurij Senegačnik: More about clark brood	42
FROM FOREIGN NEWSPAPERS	
Vera Schneider: A Land with the best honey in the world	44
ONE TIMES APON	
Frančišek Rojina: Some beekeepers memoris	46
FOREIGN JOURNALS	
Sergej Gabršček: L' Apicoltore moderno	47
RECEIPTS	
Metka Uršič-Gabršček: Receipts with honey	48
SLOVENE BEEKEEPING HISTORY	
Marjan Skok: Slovene beekeepers and Carnilian bee	52
Pavel Zaletel: Ivan Jurančič – a well known beekeeper	49
FROM THE SOCIETY LIFE	
ZČDS: Membership subscription for 1992	55
Janez Mihelič: Beekeeping society Grosuplje have open a new home for beekeepers in Blato	55
Marjan Zalokar: A beekeepers from Dortmund – Germany visited beekeepers from Bled and Bohinj	58
Janez Horvat: Help for people in Croatia	59
OBITUARIES	
INFORMATIONS	

VABILO NA XV. REPUBLIŠKI ČEBELARSKI SEMINAR NA TEMO – KAKO BOLJE IZKORISTITI GOZDNE PAŠE V SLOVENIJI

Zveza čebelarских друštev Slovenije prireja v SOBOTO,

22. februarja 1992,

XV. REPUBLIŠKI ČEBELARSKI SEMINAR. Seminar bo v dvorani Osnovne šole
E. Kardelja v Polju pri Ljubljani (Polje št. 358).

Seminar bo posvečen izkoriščanju gozdnih paš v Sloveniji.

DNEVNI RED SEMINARJA

OB 9.30 OTVORITEV SEMINARJA, NATO BODO SLEDILI REFERATI:

1. JOSEF ULZ – direktor čebelarских šole iz Gradca v Avstriji
Kaj moramo vedeti, če želimo bolje izkoristiti gozdne paše – izkušnje avstrijskih čebelarjev
2. Izkoriščanje gozdnih paš po območjih v Sloveniji
IVAN GRAJŠ – Kočevski Rog in Gorski Kotar
MARKO DEBEVEC – Krmsko območje in Notranjska
JANEZ POKLUKAR – Gorenjska ter trietažni panj
JANKO PISLAK – Štajerska in Koroška
PAVLE ZDEŠAR – Kdaj se odločimo za prevoz na gozdno pašo

Po vsakem referatu bo krajša diskusija. Seminar bo predvidoma končan ob 14.30.

V avli šole bo istočasno organizirana tudi razstava tehničnih novosti v čebelarstvu ter prodajna razstava čebelarских opreme in pripomočkov.

Iz Ljubljane vozita v Polje mestna avtobusa številka 11, ki stoji na Bavarskem dvoru (Titova cesta) in številka 12, ki odpelje izpred avtobusne in železniške postaje. Izstopiti pa morate na postaji v Polju, ki je nasproti bencinske črpalke in šole.

Kotizacija za seminar znaša 150,00 SLT na udeleženca.

VLJUDNO VABLJENI!

ZČDS

PRED 200 LETI JE IZŠLA PRVA SLOVENSKA ČEBELARSKA KNJIGA

MARTIN MENCEJ

Letošnji čebelarский jubilej je seveda namenjen predvsem čebelarjem, pomemben pa je tudi za slovensko kulturo nasploh.

Ko ponovno listam po knjigi o čebelah in čebelarjenju, tiskani pred 200 leti v slovenskem jeziku, se sprašujem, kako da je sploh izšla, posebno če pomislim na naše tedanje družbenopolitične, gospodarske in kulturne razmere. Šele potem lahko ocenimo velik pomen te knjige in to ne le za nadaljnji razvoj našega čebelarstva, ampak tudi za slovensko pisano besedo in na-

rodno identiteto. V njej najdemo veliko bogastvo besedišča, predvsem strokovnega domačega čebelarского izrazoslovja, vzetega iz pogovorov preprostih čebelarjev. Zato delo zasluži, da ga nekoliko podrobneje spoznamo. Gre za prevod nemškego pisanega besedila čebelarja Antona Janše z naslovom POPOLNOMA PODUČENJE ZA VSE ČEBELARJE. Delo je prevedel štajerski čebelar Janez Goličnik, da bi čebelarstvo napredovalo tudi na Slovenskem.

Sicer je vsestransko razgledani in za

ANTONA JANŠHAJA
Zefarskiga Zhebellarja.
POPOLNOMA
PODVUZHENJE

SA
VSSE ZHEBELLARJE.

NA KAJ SA ENO VISHO TAISTI OD SVOJEH
ZHEBELL BRESTGA, DE BINJE FODIRALI,
AL PA MORILI

1. En bogatishki Dobizhek, koker dosehmalu, lohku ladobijo.
2. Vender vse Zhebellarje per shiulejni, inu dobri Mozhy ohranijo.
3. Ufakateri Pain Zhebellarja d' svoje smerti lohku uzhivajo, inu she svojim Erbom sapustijo.

Na mnogo Proshnjo is Nemshkiga, na
Kraynsku prefauleu, inu a' nekaterim
Pomerkvajam poginirau.

OD

JOANNESA GOLITSCHNIKA
Fajmoshtera v' Grizhi na Stajerskim.

V' ZELLI,

inu se najde per Fr. Jof. Jenko,
1792.

čebelarstvo zagreti P. P. Glavar v slovenskem jeziku pripravil nemško pisane razprave A. Janše O ČEBELJIH ROJIH že dve desetletji prej in s tem prvi zaoral ledino, »da bi odpravil nevednost čebelarjev in jih podučil o potrebnih opravilih, ker eni in drugi moji deželaki ne znajo nemško brati in iz ljubezni do njih sem napisal le te bukve v maternem jeziku...« Rokopis, pripravljen za tisk, pa je bil (ne)namerno izgubljen; že čez dva meseca pa smo dobili Goličnikov tiskani prevod Janševe knjige.

Vse dotlej so bila slovensko pisana in tiskana besedila večinoma nabožne vsebine, namenjena pa so bila pretežno cerkvenim potrebam. Družbeni razvoj pa je vedno bolj zahteval besedila s posvetno vsebino, namenjena izobraževanju širokih ljudskih množic. Šele nove gospodarske in družbenopolitične razmere na prehodu iz fevdalnih v kapitalistične družbene odnose so tudi pri nas spodbudile nastanek del, namenjenih izobraževanju ljudstva. Demokratično usmerjeni duhovniki so na prehodu iz 18. v 19. stoletje vedno bolj prevzemali vlogo ljudskih prosvetiteljev, kot sta bila npr. P. P. Glavar in župnik J. Goličnik, ter z živo

tiskano besedo posegli tudi na gospodarsko področje in utirali pot napredku. To so počeli kljub vsem zavoram fevdalno usmerjene duhovščine, ki je bila še močno zakoreninjena v preteklosti, vodilni med njimi pa je bil tudi znani slovenski pesnik Valentin Vodnik.

Kakšen vpliv pa je imela Janševa knjiga na nadaljnji razvoj našega čebelarstva? Goličnik v svojem uvodu prevoda posebej poudarja, »da če si dosehmal čebele podirav, inu moriv, toku si leto sturov ali is požrešnosti, al pa is neumnosti, obedvoje pa k tvoji škodi...«. Kljub temu so to počenjali vse do začetka 20. stoletja (pomislino samo na čebelarstvo, ko so čebelarji na veliko neusmiljeno morili čebele). Ob tem pa ne smemo mimo dejstva, da so bili naši čebelarji tedaj večinoma preprosti kmetje, nevešči branja. Čeprav je osnovnošolski zakon za avstrijsko cesarstvo, kamor je spadala Slovenija, izšel že leta 1774, se je pri nas začela osnovnošolska obveznost uveljavljati šele proti koncu 18. stoletja. Dotlej pa so bili naši čebelarji vezani samo na redke, branja večče posameznike. Ti so živeli večinoma v samostanih, deloma pa tudi v župniščih. Zanimivo bi bilo vedeti, v kolikšni nakladi je bila knjiga tiskana in kako so jo glede na tedanji gospodarski in socialni položaj našega malega in srednjega kmeta prodajali.

Tudi v naših krajih se je tedaj začela širiti tako imenovana »strojna revolucija«; manufakturna trgovina in industrija sta se razmahnila zlasti pod vplivom nemškega kapitala, nastajal je oderuški trgovski in posojilni kapital, uveljavljati se je začel meščanski razred (buržoazija), vse to pa je vplivalo na življenje kmečkih domačij. Fevdalni veleposestnik se je začel preoblikovati v kapitalističnega, zemljiška posest je vedno bolj prehajala iz rok srednjega in malega kmeta v roke velikih kmetov in veleposestnikov. Prva dva sta iskala sredstva za preživetje in eno od teh je bilo tudi čebelarstvo. Zato je moralo čebelarstvo napredovati. Prav to pa je bil tudi namen tedanjih prosvetiteljev. Žal pa je bil napredek počasen, in to kljub temu, da je družbenoekonomski razvoj odpiral nove trge in možnosti prodaje tudi za čebelarstvo pridelke (hiter razvoj prometnih

sredstev, širjenje srednjega sloja po mestih in podeželju, vedno večje povpraševanje po prehranbenih dobrinah itd.).

Vse to je pospeševal tudi razvoj novih tehnik in tehnologij na vseh področjih tedanjega družbenoekonomskega življenja, inovatorske težnje na področju čebelarstva pa zasledimo šele v drugi polovici 19. stoletja. Leta 1945 je poljski čebelar Jan Dzierzon začel izdelovati panje s premičnim satjem,

leta 1852 je nastal satnik, leta 1865 je František Hruška skonstruiral točilo za med. Istega leta sta Rotschütz in Matija Ambrožič odprla trgovino s kranjskimi čebelami in s tem našo čebelo »poslala« v širni svet, čebelarjenje pa postavila na višjo stopnjo. Čeprav so bili prevodi Janševih knjig namenjeni čebelarjem, pa je imelo delo P. P. Glavarja in Janeza Golčnika veliko širši pomen.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V FEBRUARJU

MARKO DEBEVEC

Ta mesec je ponavadi še popolnoma zimski in pogosto z največ padavinami in zelo nizkimi temperaturami. Skoraj vedno pa se proti koncu meseca za dan ali več ozračje toliko ogreje, da je temperatura v senci vsaj +10 °C. To je za čebele in čebelarja zelo pomemben dan. Ko sonce dodobra ogreje pročelje čebelnjaka, začnejo čebele najprej posamezno, potem pa trumoma izletavati. Čebelarjeva dolžnost je, da pred tem čistilnim izletom pred čebelnjakom očisti sneg, širšo zasneženo okolico pa potrese s pepelom, senenim drobirjem ali žaganjem. To je še posej pomembno, če je pred čebelnjakom svež mehak sneg. Vse okoliške gospodinje pa naj pospravijo razobešeno perilo, da ne bo hude krvi in sporov s čebelarjem.

Čebelar mora vse panje opazovati, kako intenzivno čebele iz njih izletavajo. Tiste panje, ki se čistilnemu izletu ne pridružijo, mora pregledati. Ponavadi ne izletavajo zelo močne družine ali pa družine, ki so pozimi odmrle. Če pihnemo skozi žrelo panja, se o tem lahko hitro prepričamo. Živa čebelja družina zašumi, odmrli pa se ne odzove.

Nepisano pravilo pravi, da lahko po prvem močnem čistilnem izletu v panje dodamo sladkorno pogačo. To je odvisno od tega, kakšno vreme pričakujemo, in od tega, kakšne naj bi bile čebele spomladi, odvisno je od zgodnjega oziroma od poznega izkoriščanja paš. Prevažalci, ki vozijo čebele že na repično pašo, bodo pogače dodali zgodaj spomladi, drugi pa kasneje.

Vrste pogač:

1. Medene pogače

Zmešamo tretjino medu, segretega na 40 °C, in dve tretjini mletega sladkorja. To zmes mešamo navadno v betonskem mešalcu tako, da vanj vsujemo okoli 20-kg sladkorja in 7 kg segretega medu. Zmes mešamo toliko časa, da postane masa enakomerno raztegljiva. Če je trda, dodamo še medu ali sladkorja, da dobimo pravo sestavo pogače.

Enako delamo pogačo v mešalniku za testo. Ne dodajamo nobenih drugih snovi, ker čebele v medu dobijo vse hranljive snovi, potrebne za razvoj.

2. Pogača s pekovskim kvasom

Vzamemo 10–15 kg pekovskega kvasa na 10 kg mletega ali nemletega sladkorja. V večjo posodo nasujemo sladkor, nato pa nanj nadrobimo pekovski kvas. Zmes premešamo z roko in jo pustimo stati dva dni. Pekovski kvas ima to značilnost, da iz sladkorja veže hidroskopsko vezano vodo, zato se začne le-ta topiti. Po dveh dneh maso še enkrat premešamo in dobimo gosto lepljivo maso. Prednost te pogače je v tem, da ne potrebujemo mešala, naredimo je lahko manj, za vezivo ne uporabimo dragega medu (ceneje), s pekovskim kvasom pa dobijo čebele tako baljakovine kot minerale in vitamine.

V zadnjem času je uporaba medu za pogače pravzaprav problematična, in sicer zaradi spor poapnele zalege. V tem primeru jih namreč čebelji družini dodamo že zgodaj

spomladi.

V pogačo lahko zamešamo tudi nistatin in jo deloma zalijemo z vinskim kisom, da dodani nistatin dalj časa ostane aktiven. S tako pripravljano pogačo sem v svojem čebelarstvu dosegel zelo dobre rezultate.

Pogačo vedno pokladamo zgoraj nad satnike ob matično rešetko, in sicer zato, ker je v zgornjem delu panja topleje. Pogača se s kondenzirano vodo vlaži tako, da čebele ne potrebujejo zunanje vode za topljenje pogače. Na ta način zelo pomagamo družinam, ki so imele jeseni malo hrane ali pa so bile delno izrojene. Pogačo z zgornje strani prekrijemo z opažem (karton, penasta guma), pred tem pa jo zavijemo v polivinilaste vrečke, te pa s spodnje strani nekajkrat preluknjamo z nožem.

Če delamo pogačo z zmletim sladkorjem in kvasom, le to nakladamo v posebna korita ali satne pitalnike, njihov rob pa mora biti višji od količine pogače. V nasprotnem primeru najdemo zrnca sladkorja na dnu panja ali celo na bradi.

Že v starih čebelarskih knjigah piše, da so zelo zgodnje spomladi za čebele zelo slabe. Prezgodnja spomladanska zalega čebele prisili k množičnejšemu izletavanju čebel, predvsem k vodi. Čebele delavke do polnega razvoja odmrjejo, tako da v poznejšem obdobju zakasnijo v razvoju.

Navadno februarja ali marca pritisne še hud mraz z veliko snega, pomlad se zavleče in gorje prezgodaj razvitim čebelam z veliko zalege. Boljše so tiste, ki se razvijajo kasneje spomladi, vendar je njihov razvoj silovit, čebele pa ga že na prvih pašah dodobra izkoristijo. Znak za dobro družino spomladi je tudi lepo očiščena podnica panja brez mrtvic in drobirja.

Tista čebelja družina, ki se po spomladanskem čistilnem izletu zvečer ne umiri popolnoma ali pa ob letenju bega po bradi, je skoraj gotovo ostala bez matice. Tak panj si zapomnimo ali zapišimo, ob lepem vremenu pa ga na hitro preglejmo. Takšni družini lahko dodamo tudi rezervno družino.

ORGANIZIRANA SLUŽBA ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO ČEBEL

Dipl. vet. MIRA JENKO

Čebelarji že več let niso zadovoljni z delovanjem veterinarske službe. Veterinarji, preobremenjeni z drugim delom, čebelarjem niso znali ali niso imeli časa prisluhniti, jim svetovati in ob pravem času priskočiti na pomoč. Vezi med obema so se vedno bolj krhale. Prišlo je obdobje, ko veterinar, po mnenju čebelarjev, ni bil potreben, saj so bila na voljo najrazličnejša dovoljena in preizkušena, pa tudi nedovoljena zdravila. Zaradi pojavov varoze in pretirane uporabe akaracidov in antibiotikov so se razširile plesni (poapnela zalega).

Preventivna in stimulativna uporaba antibiotikov, nepoučenost in nediscipliniranost čebelarjev so prispevale k razbohotenju hude gnilobe čebelje zalege v vsej Sloveniji.

Povprečni donos medu na panj se v zadnjih desetih letih ni občutno izboljšal. Prav glede tega je opaziti veliko pomanjka-

nje strokovne pomoči čebelarjem.

Čebelarji so izgubili nekatera pašna področja, zato se bodo morali preusmeriti s pridobivanja medu na pridobivanje drugih čebeljih pridelkov.

Nekajletna prizadevanja ZČDS, mag. Franca Javornika in republiške veterinarske inšpektorice Tatjane Obal so bila obrodila uspeh v preteklem letu. Vlada je za letos odobrila financiranje sedmih veterinarjev specialistov na področju zdravstvenega varstva čebel.

Službo zdravstvenega varstva čebel in pospeševanja čebelarstva opravljajo:

1. Jože Drobnič na Veterinarskem zavodu ljubljanske regije s sedežem na DE Ljubljana – osnovno zdravstveno varstvo, C. v Mestni log 47 A;

2. Aleš Gregorc na Veterinarskem zavodu Gorenjske v Kranju;

3. Barbara Strmole na Veterinarskem

zavodu Primorske v Sežani, s sedežem na Veterinarskem zavodu v Kopru, Istrska cesta 13;

4. Franc Kovač na Veterinarskem zavodu Celje, s sedežem na Veterinarski postaji Šentjur pri Celju, Leona Dobrotinška 14;

5. Stane Kranjc na Veterinarskem zavodu Maribor, s sedežem na istem zavodu, Šentiljska 109;

6. Štefan Kovač na Veterinarskem zavodu Murska Sobota, s sedežem na Veterinarski postaji v Lendavi, Kolo-dvorska 37;

7. Tudi na Veterinarskem zavodu Dolenske v Novem mestu je veterinar za opravljanje tega dela že določen.

To je zlasti pomembno, če za slovenske čebelarje ne bo več možnosti za prevažanje v druge republike, zaradi česar bo Slovenija občutno gostejše naseljena s čebeljimi družinami, s tem pa se bo povečala tudi možnost širjenja čebeljih kužnih bolezni.

Ta skupina veterinarjev v sodelovanju z Republiško veterinarsko upravo, predsednikom komisije za zdravstveno varstvo čebel pri ZČDS in Veterinarsko fakulteto pripravlja program enotnega izvajanja zdravstvenega varstva čebel na področju cele Slovenije.

Program določa delo veterinarja v posameznih čebelarskih sezonah.

V obdobju mirovanja čebel bo veterinar v sodelovanju s čebelarji odkrival neorganizirane čebelarje, da bo imel pregledno epizootiološko situacijo. V tem času poteka tudi največ strokovnih seminarjev doma in v tujini, kjer imamo tudi priložnosti za navezovanje stikov s tujimi strokovnjaki in za

izmenjavo izkušenj. Več naših veterinarjev bo aktivno sodelovalo na čebelarskih predavanjih in posvetovanjih.

V obdobju aktivnega življenja čebel bo veterinar specialist organiziral preventivne akcije, načrtoval in vodil bo preglede in zdravljenje bolezni ter pomagal terenskim veterinarjem pri izvajanju preventivnih in kurativnih ukrepov proti nosemi, varozi, poapneli zalegi in drugim boleznim ter kontroliral promet s čebelami. Pomembno je tudi sodelovanje s sadjarji, kmeti, pridelovalci oljnic in hortikulturnih rastlin ter opozarjanje na pravilno škropljenje rastlin.

Omenjeni program operativnega dela pospeševalnih nalog velja kot splošno navodilo za vse veterinarje. Natančnejši načrt z dopolnitvami glede na dane terenske in klimatske razmere pa bo moral vsak veterinar sam izdelati za svoje področje.

Veterinar bo z izvajanjem strokovnega navodila o ukrepih za preprečevanje, zdravljenje in zatiranje čebeljih bolezni upošteval novejša tuja dognanja in jih prilagajal razmeram slovenskega čebelarjenja. Tako bomo končno skušali urediti zmedo pri izbiri različnih metod in zdravil ter prepustnost čebelarja lastni iznajdljivosti.

Veterinarji bodo sodelovali tudi pri pravi osnutkov in predlogov zakonskih in podzakonskih predpisov, ki urejajo zdravstveno varstvo čebel in postopke pri zatiranju kužnih bolezni.

Veterinarska služba zdravstvenega varstva čebel bo učinkovita in uspešna le, če bodo vsi čebelarji sodelovali v njenem delu in dosledno izvrševali ukrepe, potrebne za preprečevanje in zatiranje kužnih bolezni čebel.

Izkušnje naših čebelarjev

IZ SEDANJE NEGOTOVOSTI V STVARNOST IN NAPREDEK

PAVEL ZDEŠAR

Na začetku naj povem, da sta me k pisanju spodbudila skrajni pesimizem in

brezciljnost mlajšega prijatelja in čebelarja-prevažalca. Njegovi občutki pa so seveda

posledica sedanjih razmer.

Slovenci smo bili, smo in bomo narod naprednih čebelarjev, sem mu odgovarjal in to tudi sam v sebi ponavljal, ko sva si za leto 1992 zaželela zdravja in miru ter medeno novo leto.

Slovensko čebelarstvo je v preteklih petindvajsetih letih doživelo spremembe in napredek:

- prenehali smo nesmiselne prepire o panjskih sistemih;

- AŽ panj smo postavili v prevozne čebelnjake;

- trgovska in predelovalna podjetja so iz naših pridelkov razvila apiterapevtske izdelke in jih poslala na domači trg in tudi na tuja tržišča;

- čebelarji smo se opremili s sodobnimi delovnimi pripomočki ter dodatno organizirali tudi na občinskih ravneh;

- za prvo silo smo izdelali pašni kataster;

- uspešno smo se ubranili varoze;

- soočili smo se z novimi tržnimi razmerami in začeli uveljavljati svojo tržno zaščitno znamko pridelkov;

- doživeli smo razpad države in carinske postopke na meji s sosednjo državo Hrvaško.

AŽ panj je potrdil svojo kakovost in primernost za naše pogoje čebelarjenja. Vstavljen v prevozna sredstva pa je v nekaj različicah zelo posrečena možnost. Svet je tako dobil novo slovensko čebelarsko posebnost – moderen prevozni čebelnjak.

Na mah je bilo konec prerekanja o primernosti panjskega sistema pri nas. Od začetka sedemdesetih let do danes smo si slovenski čebelarji naredili ali priskrbeli okoli tisoč prevoznih čebelnjakov. Tako na pašah srečujemo predelane prikolice za osebni avto, kontejnerske različice prevoznih čebelnjakov in predelane tovornjake – teh je največ in so tudi tehnično pregledani in registrirani. Tako smo svoj poslikani kranjič in kasneje listovni panj kot svojevrstno posebnost dopolnili s pravo »floto« prevoznih čebelnjakov.

V narodno-gospodarskem pogledu smo postali pomembna ekonomska moč, saj smo sposobni pridelati dovolj pridelkov

zase in še za izvoz. Našo izvirnost in praktičnost so posnemali tudi čebelarji iz sosednjih držav. Marsikateremu čebelarju se je nasmehnila sreča in je pridelal veliko medu. Drugi so bili spremenljive sreče in so se večkrat »vozili mimo medu«. Kakih 10 – 15 odstotkov čebelarjev prevažalcev pa se je pogumno podalo na pasišča v Hrvaško, BiH in Srbijo, najbolj vztrajni pa celo na Pelješac, Korčulo ali Vis. Do pred kratkim smo bili povsod dobrodošli.

Ko smo ravno uspešno premagali varozo, je naš politično-gospodarski prostor zajela vojna vihra, ki v sosesčini še traja in ji ni kmalu videti konca. Naša domovina doživlja hiter proces zelo pomembnih sprememb tako za naše nadaljnje delo in življenje kot za prihodnost novih rodov. V novem letu 1992 bomo izpod okrilja večjih narodov stopili na samostojno pot. Zato se bomo verjetno tudi slovenski čebelarji samostojno včlanili v svetovno čebelarsko organizacijo.

Zaradi vsega tega je prilagajanje novim tržnim, gospodarsko-političnim in geografskim razmeram nujno. Čebelarji se moramo skupaj s čebelarskimi podjetji uveljavljati v novih razmerah in izkoristiti naše naravne danosti.

Vsak čebelar, s prevoznim čebelnjakom, mora tega tudi vzdrževati, zato mora pridelati najmanj 30 – 50 odstotkov medu več kot čebelar, ki ima čebele ob svojem domu. Slabši rezultati pomenijo nerentabilnost in prav kmalu tudi kup neregistriranega zarjavelega železja.

Naša prihodnja usmeritev so gozdovi kot najpomembnejši viri čebeljih pridelkov. Podlaga tej usmeritvi pa morajo biti boljše poznavanje gozdnih paš v Sloveniji, boljša obveščenost, organiziranost in zdravstvenovarstveni nadzor. Le tako bomo lahko pridelali več medu in čebeljih pridelkov z manjšimi stroški, pridelke pa bomo lahko prodali na trgu bodisi za predelavo ali izvoz. Prav uvedba zaščitne znamke čebeljih pridelkov je velik korak na naši razvojni poti. Vendar pa bo treba spremeniti tudi vrednotenje medu, se primerno zaščititi pred poplavo slabšega medu iz uvoza ter posodobiti in razširiti opazovalno službo medenja. Obeta se nam več veterinarjev,

zadolženih za čebelarstvo, za nas pa se zanima tudi zavarovalništvo. Znova izvažamo matice, podmladek pa deluje v čebelarstvih krožkih. Strokovnjaki so navezali stike z uglednimi inštitucijami v tujini. Na osnovi izkušenj in analiz nastaja nova strokovna literatura, hkrati pa jo tudi prevajajo.

Vedno pa sta odločujoča človek in gospodarski dejavnik. Od njiju bosta odvisna tudi prihodnji razvoj in status našega čebelarstva. Nobeno vlaganje oziroma pomoč ne bo več podpora, v ospredju bosta profitni odnos in narodno-gospodarski interes. Zato se moramo vsi čebelarji, tako kot v Janševem in Žnidaršičevem času, opirati predvsem na lastno znanje, pridne roke, pridelovalne, predelovalne, trgovske in intelektualne sposobnosti ter z medsebojnim sodelovanjem kar najbolje izkoristiti pašne razmere.

Če bomo storili tako, bomo iz sedanje

politične, gospodarske in socialne vihre preskočili v novo kakovost naše dejavnosti. Šele vse to nam bo omogočilo primerno družbeno priznanje oziroma status koristne družbene dejavnosti, ki prispeva k boljšemu skupnemu življenju.

Pod težo sedanjega gospodarskega položaja nikakor ne smemo kloniti. Sedanji čas nam mora biti izziv, da strnemo vrste in se temeljito pripravimo za svoje naloge.

V naši lepi deželi bomo videvali ob hišah vzorno urejene čebelnjake, v gozdovih pa vzdrževane prevozne čebelnjake, razporejene pravilno ter polne medu. To bo naš delež za razpoznavnost naše domovine. Skupaj s svojim narodom bomo postali del moderne Evrope, saj vanjo sodimo tudi po zgodovinsko-kulturnih, geografskih, delovnih in drugih kazalcih.

To je moj odgovor mlajšemu čebelarju prevažalcu, drugim pa v spodbudo.

NAŠI ZNANI ČEBELARJI – JOŽE HROVAT

Prof. JANEZ MIHELIČ

Čebelar Jože Hrovat je že vrsto let član Čebelarskega društva Ljubljana-Vič, odkar pa si je v Rožni dolini v Ljubljani zgradil hišo, je tudi navdušen čebelar. Z AŽ panji je sicer čebelaril že doma, v Šentvidu pri Grobelnem, saj je že njegov oče imel okoli trideset panjev. Od očeta si je pridobil tudi največ čebelarskega znanja. Zaradi veselja do čebel si je v bližini Ljubljane – natančneje nekaj kilometrov pred Horjulom – zgadel čebelnjak, v katerem čebelarji z okoli dvajsetimi družinami na povsem svoj način. Nekatere znane rešitve je namreč združil v funkcionalno celoto.

Kakor pravi sam, je želel s čim manjšimi stroški zgraditi čebelnjak in panje, kljub temu pa ohraniti dobre razmere za razvoj čebel in za uspešno čebelarjenje.

Odločil se je za izdelavo tako imenovanega regalnega sistema panjev. To pomeni, da so vsi panji v čebelnjaku enota, primerjamo pa jo lahko z omaro z več predali. V regalu je vgrajenih dvanajst desetsatih panjev AŽ mere in dvakrat po

Jože Hrovat pred svojim čebelnjakom, s katerim ima veliko veselje.

Vmesna vodoravna pregradna deska med dvema vrstama panjev je spredaj podaljšana v panjske brade.

devet petsatnih rezervnih panjev. Te lahko po dva in dva združi in tako dobi enoto z deset sati. Prek odprtine v vmesni steni pa lahko združi tudi desetsatne in rezervne petsatne panje. Na ta način lahko poveča AŽ panj z dvajset na trideset satov.

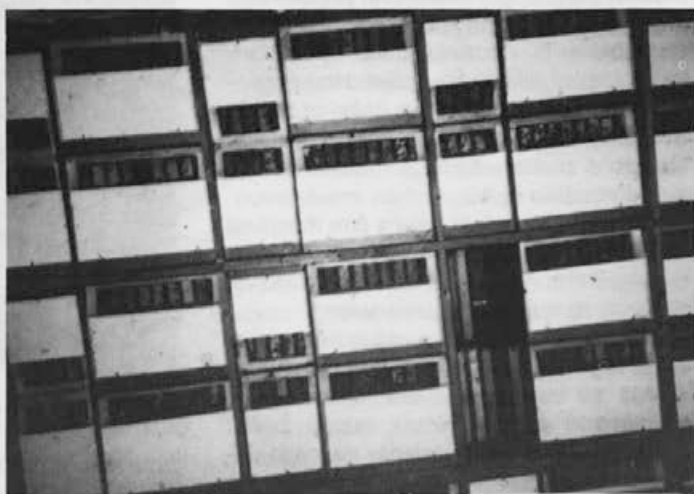
Podoben sistem je sicer že pred leti opisal Namestnik iz sosednje Hrvaške, vendar on panjev ni imel v regalu, ampak je bil vsak panj celota zase. Prednosti regalnega sistema so seveda tudi že znane. Omenimo naj več kot 50-odstotni prihranek lesa, boljše toplotne razmere, ker so stene med panji tanjše in se družine pozimi med seboj lažje grejejo, vzdrževanje čistoče je lažje, enostavnejše pa je tudi paženje. Spomladanski razvoj družin je hiter, matico

Panji so brez vrat in zaprti s tridelno leseno steno, ki je zbita iz desk in znotraj obložena s stiroporom.

pa lahko v petsatarju osamimo in s tem precej podaljšamo pojav rojilnega razpoloženja.

Nekaj novosti pa je v svoj regalni čebelnjak vgradil tudi Jože Hrovat sam. Zanj je uporabil v glavnem krajnike, primerno obdelane seveda, za predelne stene pa je uporabil lesonit. Cela vrsta panjev ima skupno naletno desko, ta pa ni na tečajih,

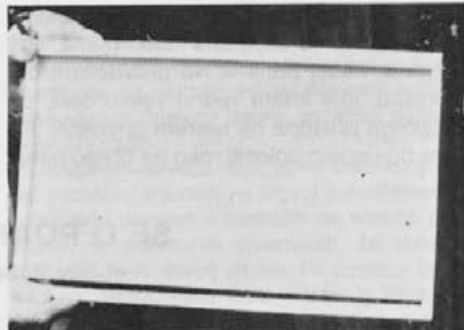

Pogled na panje v regalu z zadnje strani.

Prehod med panjema je zaprt z lesenitnim pokrovom.

zato se je ne da zapirati. Ker pa je regal na mestu, to tudi ni potrebno. Če bi regal vgradili na prevozni čebalnjak, kar je sicer mogoče, bi lahko naletne deske izdelali tudi za vsak panj posebej. Železne palice, ki so nosilci satnikov, so prav tako iz enega dela za celo vrsto panjev (štiri panje in tri petsatarje), tako da gredo palice skozi cel regal. Na koncu so vrezani navoji in priviti vijaki, to pa regal še dodatno utrdi. Ves regal zapira tridelna stena, ki je na notranji strani obložena s stiroporom, tako da je panj hkrati tudi zapažen, zato je jeseni zelo

Satnike žiči vodoravno s tremi žicami.

malo dela s temi panji.

Regalni sistem ima več možnosti za razne kombinacije in različne načine čebelarjenja. Rezervne panje lahko uporabimo kot oddelke za omejevanje zaleganja matic, za vzrejo mladih matic ali kot enote, ki krepijo osnovne družine. To je predvsem pomembno za začetnike, ki lahko na ta način razmeroma poceni pridejo do čebelnjaka in panjev.

Pomanjkljivosti regalnega sistema so predvsem v tem, da panje, ki so na stojšču, ne moremo prevažati ali posamično prodajati.

Jože Hrovat je s tem sistemom popolnoma zadovoljen, zadovoljen pa je tudi s pridelki. Želimo mu, da bi še dolgo in uspešno čebelaril.

ZAŠČITA PRED ČEBELJIMI PIKI MALO DRUGAČE

NACE SOTLAR

Čebela piči v samoobrambi – so nas učili. Človek se mnogo težje otrese npr. komarjev, ker napadajo, da se hranijo. V izjemnih primerih, npr. na paši oljne repice ali kostanjevi paši, se tudi čebele obnašajo precej napadalno.

Ko čebela začuti, da se bojite, da ste nervozni ali da se močno znojite, vas bo v domnevni samoobrambi pičila. To pa je ravno tisto, česar vas je strah in zaradi česar ste nervozni. Obvladati morate torej strah pred čebeljim pikom. Tudi če vas bo katera pičila, vas še ne bo konec. In ko boste obvladali strah pred čebeljim pikom, bo rešen največji problem – čebela se v

vaši bližini ne bo počutila ogroženo. Tudi reakcije na strup bodo s privajanjem nani vedno neznatnejše.

Kadar koli greste k čebelnjaku, bodite mirni in si vzemite čas. Bolj ko se boste oblekli, bolj se boste znojili. Na glavi pa le imejte klobuk, da se vam čebele ne bodo zaletavale v lase ali oči – to je zares lahko zelo nevarno.

Kretnje naj bodo počasne in odločne. Ko odprete panj, uporabite po potrebi malo dima. Vsekakor je treba sproščenost vaditi. Panja vam ne bo vedno uspelo odpreti in pregledati brez posledic – na te pa se boste pač morali privaditi.

Priznati moram, da meni uspeva takšno »prijateljstvo« s čebelami samo doma, kjer imam le nekaj panjev. Na prevoznem čebelnjaku, kjer imam vedno veliko dela, pa si takega pristopa ne morem privoščiti. Ko vam bo uspelo položiti roko na brado panja

ali v panj ter prepričati čebele, da je roka mrtva, tako da je ne bodo napadle, vam fizična zaščita pred piki ne bo več najvažnejša stvar pri čebelah. Takrat tudi oteklina po piku ne boste več opazili.

Pa veliko sreče.

ŠE O POAPNELI ZALEGI

Dr. J. SENEGAČNIK

1. UVOD

Rad bi dodal še skromno dopolnilo, povezano z osebnimi izkušnjami in nekaterimi spoznanji, do katerih sem prišel z osebnim stikom ali prek strokovne literature (5, 11). Vzroki za širjenje poapnele zalege so v glavnem znani. So seveda različni in bi jih bilo težko dokončno utemeljiti. Nekatera dejstva pa kažejo, da bi utegnili biti pogostejše pojavljanje te bolezni povezano tudi z uporabo akaricidov, ki jih uporabljamo proti varoli, oz. z uporabo fluvalinatnega koncentrata klartan ali mavrik (5, 11).

Ceprav čebelarim že več desetletij, sem do nedavna poapnelo zalego poznal le iz literature. Odstavki o tej bolezni so se mi zdeli nepomembni. Po uporabi fluvalinata pri zatiranju varoze pa sem se tako kot drugi čebelarji seznanil tudi s to nevarnostjo. Jeseni leta 1988 sem v panjih razprševal vodno emulzijo klartana 1:1000, spomladi 1989 pa sem v panje obesil lesene paličice, prepojene z razredčenim klartanom (1 + 4). Maja se je začela pojavljati poapnela zalega, in sicer izključno na trotojskem satovju v gradilnikih. Ker je to satovje neke vrste barometer o stanju družine, ga že od nekdaj izrezujem. Že v času varoe, še bolj pa zdaj, je izrezovanje preventivni ukrep, ki omogoča enostavno, a učinkovito zmanjšanje okužbe. Do lani na čebelji zalegi nisem opazil okužbe s poapnelo zalego. Presenetljivo je, da se poapnela zalega, podobno kot varoa, tako rada pojavi prav na trotojskih celicah. Eden od vzrokov je nedvomno ta, da je pri običajnem načinu čebelarjenja gradilni sat navadno drugi z leve ali desne, tam pa je temperatura vedno nižja kot sredi gnezda, saj je od 30–32 stopinj Celzija oz. po nekaterih navedbah 30,7 °C. V tem delu plodišča je seveda temperatura na splošno manj stabilna kot sredi gnezda. Nižja temperatura je torej eden od pogojev za razširjanje te bolezni, poleg tega pa je videti, da so trotojske ličinke zanj bolj sprejemljive kot ličinke delavk. Eden od pospeševalnih dejavnikov naj bi bila tudi večja količina vode v trotojskih ličinkah (4). Zakaj je odpornost proti

tej bolezni zmanjšana, seveda do podrobnosti še ni znano. Najpogostejše so okužbe prek prebavnega trakta, prenašajo pa jo predvsem čebele čistilke, ki vlečejo mumije iz celic in jih spuščajo na dno panja. Pomanjkanje hrane pa čebele sili, da ob nepašni dobi stikajo povsod, tudi zunaj panjev, kjer lahko pridejo v dotik z mumijami, ki so polne trosov in imajo celo rahel vonj po panju.

Povzročitelji so, žal, povsod, v panjih in zunaj njih, odpornost trosov pa je zelo velika, zato je tudi možnost okužbe precejšnja. Med čebelarstvo sezono se zdravstveno stanje glede te mikoze večkrat spreminja: izboljšuje se in spet slabša. Bolezen lahko celo izgine, tako da čebelar verjame v uspešnost svojih ukrepov. V resnici pa izginejo le bolezenski znaki, povzročitelji pa ostanejo in čakajo boljšo priložnost. Spore v latentnem stanju so vedno v črevesju oz. prebavnem traktu. Poslabšanje življenjskih pogojev pa bolezen spet sproži. Če maja, junija in julija izginejo znaki bolezni (ob zdravljenju ali brez njega), je to zato, ker so izginili nekateri pogoji za razvoj bolezni, na primer vlaga in padci temperature, do katerih v pozno spomladanskem obdobju še prihaja ponoči in povzroča ovlaževanje panjev.

Med drugim sem v literaturi našel tudi navedbo, da se na mumijah izloča protokalcijev oksid, kar najbrž pomeni kar kalcijev oksid. To pa je po domače isto kot žgano apno (4). Če to drži, se postavlja vprašanje, ali bi bilo mogoče z morebitnim odstranjevanjem kalcijevih ionov iz hrane to bolezen vsaj delno zavirati. Stvar je vredna premisleka, zlasti kadar gre za močno okužene družine, ki jim moramo tako ali tako pokladati zdravilno raztopino. Če bi le-ta vezala še del kalcijevih ionov pri ogroženih ličinkah, bi to lahko bolezen preprečevalo do neke določene mere. To zamisel bi veljalo preizkušati v naši bližnji prihodnosti.

Poapnela zalega ali askosferoza je resna bolezen, kajti v določenih letnih časih, zlasti še spomladi, lahko povzroči znatno izgubo čebel.

Družine se dosti slabše razvijajo, to pa lahko povežemo še z raznimi drugimi neugodnimi dejavniki. Običajno pa bolezen družin ne uniči do konca, kot smo to doživljali npr. pri varozi.

2. PREVENTIVA IN RAVNANJE S PANJI

Pri zatiranju askosferoze je bolj pomembna zaščita družin kot zdravljenje, kajti nobeno zdravilo za to bolezen ni stoodstotno zanesljivo (3,4,5,9,11).

Da zmanjšamo vpliv askosfere na razvoj družin, je treba kolikor se da znižati infekcijo in zavirati nastopanje pogojev, ugodnih za razvoj. Zato primerno ukrepamo. Ob koncu zime je priporočljivo razkužiti dno panjev, in to vsako leto. Dno panja je križišče vseh izmenjav in zato posebno primeren kraj za okužbo čebel, kajti tja padajo različni odpadki iz celic in čebel. Panji morajo biti odmaknjeni od zemlje, zlasti še pozimi in spomladi, da se omogoča zračenje. Panji naj bi bili nekoliko nagnjeni proti prednji strani, da iz njih laže izteka voda.

Vemo, da se po izleganju več čebeljih generacij celice manjšajo, v njih pa zrastejo čebele z zmanjšanim zadkom. Ostanke bub na dnu celic so nosilci povzročiteljev askosferoze. Obnavljanje satovja omogoči izločanje teh kužnih povzročiteljev. V centru plodišča skušajmo vsako leto vsaj 2–3 sate zamenjati z novimi satnicami. Seveda je treba satnice vstavljati ob primernem času – to spada v mesečna navodila!

Roje in matice naj bi vzrejali predvsem od družin brez poapnele zalege, torej takih, kjer je čistilni nagon zelo močan. Hitro čiščenje je namreč najboljši porok za to, da okužbe ne bo ali pa bo ta le minimalna. Preskus na čistilni nagon naredimo tako, da velik kos sata s pokrito zalego izrežemo in ga čez noč zamrznemo. Naslednji dan ga odtalimo in ogretega na temperaturo gnezda vrnemo v izrezani prostor. Čebele z močno razvitim čistilnim nagonom bodo celice očistile že v enem dnevu, seveda če je čistilk dovolj. Namesto zamudnega zamrzovanja nekateri bube raje uničujejo tako, da jih skozi pokrovčke prebadajo s tanko iglo in nato prepuščajo čistilkam. Dobro je poznati čistilni nagon v naših panjih!

Zelo važno je tudi razkuženje satovja, bodisi mediščnega bodisi tistega iz naklad. Sati, v katerih so se že porajale čebele, so iz leta v leto trajni zbiralnik okužbe. Izkušnje kažejo, da so spomladi vložene satnice, ki so jih nato čebele izdelale v okuženih panjih, jeseni že nosilci velikega števila spor. Pred zimskim shranjevanjem bi jih bilo torej dobro primerno razkužiti – podobno kot delovanje yukolucka temelji na sproščanju elementarnega kisika in klora, bi tudi

satovje brez čebel in zalege lahko razkužili z omenjenima dvema plinoma. Za to seveda ne potrebujemo japonskega sredstva, pač pa bi bilo dovolj, da na satovje deluje primerna količina plina kakega drugega izvora, spomladi pa bi ga le še prezračili.

Na splošno seveda velja, da ne smemo ustvarjati okoliščin, ugodnih za razvoj askosferoze. S predolgimi pregledi v plodiščih ne smemo povzročati temperaturnih sprememb, če zunanja temperatura ni dovolj visoka. Pri umetnih družinah naj bo razmerje med zalego in odraslimi čebelami tako, da omogoča zanesljivo nego in gretje. Polnjenje medišč in naklad oz. polaganje le-teh je treba opraviti v času, ko ne pričakujemo velikih ohladitev.

Paziti je tudi treba, da ne pride do drugih bolezni, ki bi oslabilе čebelje družine in s tem povzročale dodatno hlajenje. V neprimernem času se moramo izogibati hranjenju s tekočinami in nenadzorovani uporabi antibiotikov.

3. ZDRAVLJENJE

Poročila o zdravljenju askosferoze niso vselej navdušujoča in kažejo, da je v nekaterih primerih bolezen lahko neverjetno uporna.

Leta 1967 sta Gianferrti in Talerio poročala o učinkovanju nistatina, amfotericina B, aktidiona, grizeofulvina in tiabendazola na askosferozo. Rezultati na terenu niso bili tako zadovoljivi kot v laboratoriju (4). Antibiotike naj bi uporabljali le v resnih primerih, da bi z njimi omejili razvoj bolezni.

Ker so se po tem času pojavile nove antifungiistične snovi in nova sredstva za zdravljenje, so tudi te vključili v raziskave askosferoze. Enilkonazol in njegove soli so se pokazale za zelo učinkovite »in vitro«, rezultati na terenu pri aplikacijah s krmljenjem, razprševanjem in dimljenjem pa so močno razočarali. Tudi uporaba aerosolov ni dala nobenih rezultatov. Brez učinka sta proti pričakovanju ostali tudi sorbinska in salicilna kislina. Močno pa so pohvalili eterično olje labiat. Dodatek 0,1 odstotka eteričnega olja iz šatraja (žepka!) sladkornemu testu, ki ga družinam dodajo že v začetku sezone, naj bi povečal odpornost družin. Morda bi podobno učinkovala tudi sladkorna raztopina, pripravljena z močnim čajem iz žepka – veljalo bi poskusiti.

Sintetični geraniol, močno mikostatična komponenta teh eteričnih olj, uporabljen kot razpršilo, ni učinkoval. Tudi če smo z njim prepojlili dele filter papirja ali platna, učinka ni bilo.

V Slovenskem čebelarju opisani poskusi v Sloveniji so pokazali razmeroma zadovoljive rezultate, pogosto pa se ni posrečilo, da bi bolezen čisto odpravili. Podrobnosti o zdravljenjih in na-

tančnejša navodila so bila že objavljena, zato jih ne bom posebej obravnaval.

Za vse načine zdravljenja pa velja, da s posledki trajajo po nekaj tednov, kar je seveda zelo neugodno, če so čebele na paši daleč od stalnega bivališča. V takih primerih je najprimernejše zdravljenje s sladkornim testom, v katerega vmešamo zdravilo, npr. natrijev benzoat s C vitamini ali pa nistatin. Nistatin pa je v raztopini obstojen le malo časa, zato moramo pokladati sveže pripravljeno raztopino v predpisanih majhnih količinah. Sladkorno testo z nistatinom pa je priporočljivo nekoliko okisati, ker se v kislem okolju nistatin bolje drži. Zdravljenje s to snovjo sta v poletni številki Slovenskega čebelarja izčrpno opisala Maksimović in Petrović (9) in ga čebelarjem zelo priporočam. Tudi sam sem si ga dobro ogledal!

Zanimivo je tudi poročilo Lojzeta Ličena o rezultatih zatiranja poapnele zalege z raztopino propolisa. Menim, da se čebelarjem, ki imajo na zalogi alkoholno raztopino propolisa, splača z

vodo razredčeno tinkturo razprševati po čebelah in morda še po pokriti zalegi (8).

Postopek z yukolackom je razmeroma preprost, če smo dovolj pazljivi, z rezultati pa niso vsi zadovoljni. Ugoden je tudi zato, ker posege ponavljamo vsak teden. Ta postopek – kot marsikaj drugega, kar izvira iz Japonske – je zelo duhovito zamišljen, za čebelarje pa vsebuje med vrsticami še dodatno sporočilo. Če razkužujemo satovje in čebele v panjih, zakaj ne bi v oksidativni atmosferi pozimi razkuževali tudi praznih satov? Zato da ustvarimo atmosfero kisika in klora (kot z yukolackom) ali pa katerega koli od obeh imenovanih plinov oz. elementov, pa seveda ni treba uporabljati le japonskega sredstva. Najenostavneje bi najbrž bilo uporabiti kar plin iz jeklenke ob uporabi reducirnih ventilov ali katerega od preprostih kemijskih načinov. To je samo misel, o uresničitvi pa bi se morda splačalo razmišljati.

nadaljevanje prihodnjič

Iz tuje literature

DEŽELA NAJBOLJŠEGA MEDU NA SVETU

Nova Zelandija, majhna in razmeroma osamljena država, ima napredno čebelarstvo, vodilna pa je tudi v mnogih drugih stvareh. Ima modernizirano industrijo, saj so bile v zadnjem desetletju opravljene mnoge izboljšave.

Nova Zelandija leži v jugozahodnem delu Pacifika. Sestavljata jo dva večja otoka in mnogo malih otočkov, ki ležijo med 33. in 47. južnim vzporednikom. Dežela je v glavnem hribovita. Na večjem delu so vaške farme za intenzivno vrtnarstvo ali eksotično gozdarstvo, medtem ko je preostali del pokrit z gozdovi.

Prvi prebivalci so prišli s Polinezije, in sicer pred tisoč leti. Evropejci so se začeli naseljevati 800 let pozneje. Danes je Nova Zelandija neodvisna demokratična država s 3,3 milijona prebivalcev. Njeno gospodarstvo temelji na kmetijstvu, ribištvu, lahki industriji, gozdarstvu, vrtnarstvu in turizmu.

ČEBELE

Medonosne čebele v Novi Zelandiji niso v nevarnosti pred mnogimi zajedavci in boleznimi, zlasti zato, ker je dežela osamljena, pa tudi zato, ker čebelarji upoštevajo stroge karantenske ukrepe. Tu prevladuje italijanski tip čebele, le nekaj odstotkov je temne, zlasti evropske čebele. Medonosna čebela je prišla prvič v Novo Zelandijo leta 1839, ko je misionarka, sestra Mary Burnby, na Munungo v Northland prinesla dva panja, polna čebel. Italijanske čebele so na Novo Zelandijo prvič pripeljali leta 1880.

PANJI

V Novi Zelandiji uporabljajo le panje s premičnim satjem. Langstroth panji so univerzalni. Ta standardizacija ima veliko

prednosti za tržno pridelavo kot tudi za tiste čebelarje, ki jim je ta dejavnost le konjiček. Panje s premičnim satjem so v Novi Zelandiji prvič uporabili leta 1870, leta 1878 pa je Isaac Hopkins začel uporabljati Langstrothove panje.

Za izdelavo panjev so uporabljali različne vrste lesa. Sprva so uporabljali naravni les, in sicer zaradi njegove trajnosti, to pa so pozneje opuščali. Borov les (predvsem *Pinus radiata*) je les, ki ga zdaj največ uporabljajo za izdelavo sestavnih delov panja. Ta les je relativno mehak in ima v toplem in vlažnem podnebju Nove Zelandije omejeno življenjsko dobo. Zato uporabljajo različne zaščite, kot so fungicidi (na bakreni osnovi, razredčeni v kerozinu ali vodi). V njej namakajo dele panja od nekaj minut do 12 ur, nato pa jih morajo pred uporabo dobro prezračiti. Profesionalni čebelarji pogosto potopijo posamezne dele panja v zelo vroč parafinski vosek. Ta postopek je v Novi Zelandiji zelo razširjen, bolj kot kjer koli na svetu. Prvič je bil opisan leta 1939, uporabljali pa so ga že veliko let prej. Mnogi profesionalni čebelarji imajo zdaj za to opravilo lastno posodo.

V parafinski vosek, segret na 160 stopinj, potopijo dele panja, razen satnikov. Les se prepoji z voskom in ustvari se zaščitni sloj. Posamezni deli panja morajo biti vsaj dve minuti potopljeni v vosku. Les se mora nato dobro osušiti, potem pa ga lahko prebarvamo. Barva je skupaj z voskom dobra zaščita. Stari deli panja so lahko povoščeni in prebarvani. Opremo čebeljih družin, okuženo s hudo gnilobo (*Bacillus larvae*), sterilizirajo tako, da jo za 10 minut potopijo v parafinski vosek, segret na 160 stopinj. Tisti čebelarji, ki ne zaščitijo panjev, jih z zunanje strani včasih prebarvajo tudi po uporabi fungicida.

Čebelarstvo je v Novi Zelandiji v zadnjih letih zelo napredovalo. Število panjev se je povečalo za več kot 60 odstotkov. Čebelarji z manj kot 50 panji predstavljajo 91 odstotkov vseh čebelarjev, čeprav imajo le 10 odstotkov vseh panjev. Devetdeset odstotkov panjev je v lasti poltržnih in tržnih čebelarjev. Mnogi med njimi imajo več kot 750 panjev. Mnogi čebelarji se ukvarjajo s čebelarjenjem zato, da bi živeli bolje.

Čebelarstvo se v Novi Zelandiji razvija, tako da v tej panogi dela veliko mladih ljudi. Večja pridobitna čebelarstva zaposlujejo po nekaj delavcev ali pa so v to delo vključeni družinski člani. Ta čebelarstva imajo od tri do štiri tisoč panjev.

PRIDELAVA MEDU

Nova Zelandija pridelava različne vrste medu, čebele ga nabirajo na različnih rastlinah, značilnih za to področje. Kmetje so večinoma zadovoljni, če čebelarji pripeljejo čebele na njihovo zemljišče. Čebelarji—prevažalci poleti postavijo čebelnjak na dve različni mesti.

Čebelarjevo opravilo spomladi je, da čebele krmi s sladkorjem ali z medom, jih preventivno zdravi za primer bolezni, preprečuje rojenje in obnavlja panje ter drugo opremo.

Čas glavne paše je odvisen od področja, ponavadi pa je to sredi novembra (pozno spomladi) in ob koncu februarja (pozno poleti). Jeseni je paša slaba, vendar je koristna, ker omogoča, da čebele družine dočakajo zimo z dovolj veliko zalogo hrane.

Na trgu prodajajo med v kristalizirani ali kremni obliki. S pridelavo kremnega medu so začeli leta 1933. Med, pridelan v Novi Zelandiji, je znan kot najboljši med na svetu.

Največ medu porabijo gospodinjstva, saj je tovrstna poraba ena najvišjih na svetu.

OPRAŠEVANJE

Organizacija oprasha je v zadnjih 10 do 15 letih prav gotovo bolj kot kar koli spremenila čebelarjenje. Zagotovljeno je oprasha po naročilu, izvajajo pa ga zlasti tisti, ki pridelajo malo ali sploh nič medu.

Oprasha se je bistveno spremenilo leta 1970, ko so se razširili nasadi kivijev. Strokovnjaki so spoznali pomembnost oprasha in v svojih raziskavah ugotovili, da za hektar zadostuje osem panjev. Za oprasha kivija so leta 1975 uporabili tisoč panjev, danes pa se je to število povečalo na 80 tisoč. Znanstveniki so pri tem spoznali pomembnost čebel za oprasha in zbiranje cvetnega prahu na cveto-

vih kivijs. Ugotovili pa so tudi, da je nabiranje cvetnega prahu kivijs mnogo boljše, če čebele v tem času krmijo s sladkornim sirupom.

DRUGI ČEBELJI PRIDELKI

Matice izvažajo v mnoge države (v Kanado, Veliko Britanijo, Srednji vzhod in v Azijo), ker so čebele iz Nove Zelandije

zdrave. Izvažajo tudi »paketne« čebele, in to predvsem v Kanado.

Cvetni prah zbirajo in uporabljajo za izdelavo zdrave hrane. Čebelji vosek uporabljajo mnoge industrije, ga pa tudi izvažajo. Povečuje se zbiranje propolisa in matičnega mlečka, saj ju uporabljajo tako za izdelavo zdrave hrane kot tudi v medicini.

Prevedla V. Schneider
Bee World, 2/91

Pisali so nekoč

NEKAJ ČEBELARSKIH SPOMINOV

FR. ROJINA – Zg. Šiška

Slovenski čebelar – 1936/str. 121

Na svoje prihodnje čebelarstvo sem mislil že kot četrtoletnik učiteljska, zato sem kupil začetkom maja od Gašperja Bizjana izpod Utika, daleč naokoli znanega čebelarja in slikarja končnic, prvega plemenjaka za pet goldinarjev, kakršna je bila takrat običajna cena za spomlad. Bil je to širok, do dobrih treh četrтин izdelan in močno zaseden panj. Med panjovi, ki sem smel izmed njih izbirati, je bil eden videti še za spoznanje boljši, ali mene je očarala končnica s »soldaško bando«. Godci so bili razporejeni po vsej končnici: spredaj vodnik s pozlačeno palico, za njim najprvo »klaneti«, potem razne trobente, rogovi, »pumpardoni« in »rene« ter veliki boben. Vsi so imeli eno nogo dvignjeno in z njihovih napetih lic se je videlo, s kakšno silo pihajo v svoje instrumente. Škoda, da je ostala ta končnica pozneje v Kolovratu, ker je bila slikana naravnost umetniško. Slikal je pa Gašper ni sam, ampak je izvirala iz starejše dobe; letnice ni imela.

Panj sem nesel v Jozeljnov ulnjak, ali dasi ni bilo do tja več kot pol ure hodá, sem ga le komaj prinesel, ker sem ga nesel kar na rokah; zdelo se mi je, da postaja vedno težji, in čedalje pogostejše sem moral počivati, saj so mi roke otrpnile, da jih že skoraj več čutil nisem. Bila je že trda noč, ko sva ga z Jozeljnom spravila v njegov novi dom. Veselja pa s tem svojim prvim panjem nisem imel skoraj nobenega. Ker sem stanoval zadnji dve leti šolanja v Ljubljani ter se ubijal s poučevanjem drugih in s svojim učenjem, da sem komaj našel čas za upravljanje šolskih čebel, sem moral prepustiti svoje zgolj Jozeljnovi oskrbi. Panj je dal tri roje, prvec je ob kostanju preropil, vrh tega je pa še starec prišel ob matico; potemtakem si vsak čebelar lahko misli, kakšen je moral biti končni uspeh. Ker čebel na tako

daljo, kakor je iz Šiške v Kolovrat, kjer sem dobil prvo službo, in še z vozom brez vzmeti nisem mogel vzeti s seboj, sem jih, oziroma jih je prodal Jozelj v trganje. Ali kljub preveliki razcepitvi čebelne moči ter da je postal plemenjak trotar, sem vendar dobil zanje sedem goldinarjev, iz česar se lahko sklepa, da je morala biti tistega leta čebelarska letina prav dobra. Prazne panjove sem nabasal potem s tem in onim, jih zabil ter naložil k drugemu baližu, pa hajdi s trebuhom za kruhom.

Za Kolovrat, ali kakor tam pravijo Korat, vé le malokdo, tako je skrit in od rok, zato naj ta osamljeni kraj nekoliko opišem. Spada v okraj litijski, kamor je nekaj več kot polčetrto uro, v Zagorje tri ure, v Kresnice, kamor sem hodil ob lepem vremenu čez hribe na železniško postajo, pa tudi približno toliko, samo da sem se moral v Verneku prepeljati čez Savo. Ako bi bila 875 m visoka Reber med Kolovratom in Trojanami predrtá, bi bilo iz kraja v kraj komaj četrto uro. V Ljubljano je devet debelih ur, peš seveda, in pravijo, da če deneš doma čez ramo prazno vrečo, postane do Ljubljane težka. In vendar sem nesel nekoč, vračajoč se z velikonočnih počitnic, vso to dolgo pot zelo težek kovč. Imel sem notri nekaj knjig, šolskih potrebščin, perila, butarce cepov, neko vinsko trto s precejšnjo kepo prsti, eno celo potico in še razno drugo drobnjavo, da sem moral na pokrov poklekniti, da sem ga mogel zapreti. Ob petih zjutraj pridem na glavni kolodvor, prav ko se je vlak jel premikati. Že zadnjič sem v »Čudežu« priznal, da sem imel včasih brihtnosti komaj za sproti, ali takrat me je zapustila popolnoma.

(nadaljevanje prihodnjič)

Tuje revije

L' APICOLTORE MODERNO

SERGEJ GABRŠČEK

Italijanska revija L' Apicoltore moderno izhaja neprekinjeno že od leta 1910. Revijo je podarila, kot piše v kolofonu, Inštitutu za čebelarstvo Univerze v Torinu gospa Maria Grada Angeleri za »objavljanje znanstvenih in tehničnih prispevkov in novic, zanimivih za čebelarje«. Revijo je kasneje znanstveno utemeljil in jo do leta 1989 vodil znani italijanski strokovnjak profesor Carlo Vidano.

V reviji so objavljeni članki z različnih področij čebelarstva. V starejših številkah najdemo predstavitev posameznih pasem čebel, podatke različnih raziskav o vrstah in sestavah različnih vrst medu ter prispevke o opravevanju in čebeljih boleznih. Revija se odziva tudi na probleme zakonodaje s področja čebelarstva. Tako objavlja in komentira vse odloke in zakone, ki se pojavljajo. Skoraj v vsaki številki je predstavljena katera medovita rastlina, predvsem manj običajna, ki je za čebelarje pomembna v času, ko ni prave paše. Predstavljeni so tudi sejmi, različne prireditve, kongresi in simpoziji.

V delu, namenjenem društvenemu življenju, so novice z mednarodnega in italijanskega čebelarskega področja. Napoveduje tudi različne prireditve (sejme, razstave, kongrese) in tu in tam objavi kakšen nekrolog. Zanimivo je, da revija objavlja ponavadi le nekaj daljših člankov. Revija obsega od 35 do 50 strani, izhaja pa seveda v italijanskem jeziku. Seveda se revija ne brani objave reklam, čeprav jih je manj kot v drugih podobnih revijah.

Uredništvo revije se je konec leta 1990 preselilo v nove prostore. V novozgrajene prostore se je namreč preselil tudi Inštitut za kmetijsko etimologijo in čebelarstvo to-rinske univerze. Tako se lahko italijanski čebelarji obrnejo za vse nasvete glede čebelarstva, bolezni čebel in glede revije L' apicoltore moderno na naslov:

L' apicoltore moderno

L'APICOLTORE MODERNO

Osservatorio di Apicoltura dell' Università di Torino

Via Leonardo da Vinci 44
10095 Grugliasco (Torino)
Italija

tel.: (011) 40-33-893

Naročnina za tujino je za lani znašala 22.000 lir. Revija izhaja vsaka dva meseca.

V reviji je objavljen tudi oglas za drugo italijansko čebelarsko revijo, štirinajstdnevnik Apitalia. To je glasilo Združenja italijanskih čebelarjev, objavlja pa tehnične, organizacijske in ekonomske informacije. V uredništvu le-te lahko dobite vso literaturo, ki se nanaša na čebelarstvo, in sicer tako strokovno kot pravno. Še naslov za tiste, ki jih to zanima:

Federazione Apicoltori Italiani
Via Vittorio Emanuele 101
00186 Roma
Italia

V Italiji je še nekaj podobnih čebelarskih revij. Če bomo dobili kakšne podrobnejše informacije, bomo pisali tudi o njih. Če vas kakšna revija posebej zanima, nam pišite. Z veseljem jo bomo predstavili.

KUHAJMO Z MEDOM

METKA URŠIČ-GABRŠČEK

FRANCOSKA ČEBULNA JUHA

6 skodelic (675 g) drobno sesekljane čebule in 1/4 skodelice masla damo v kozico, pokrijemo in pražimo približno 20 minut oziroma toliko časa, da se čebula zmehča. Dodamo 1 l koncentrirane goveje juhe ali 2 jušni kocki ter potrebno količino vode, žličko omake worcestershire, žlico medu, 1/4 žličke soli, ščepec popra in zavremo. Četrtno francoske štruce kruha narežemo na tanke rezine in opečemo v pečici. Potresemo jih z ribanim parmezanom in jih ponovno postavimo v pečico za toliko časa, da se sir stopi in rahlo zapeče. Juho prelijemo v jušnik ali skodelice, nanjo položimo krušne rezine in potresemo z ribanim parmezanom. Nato skledo z juho postavimo za nekaj minut v pečico, da se sir stopi in nekoliko zapeče. Pripravljena količina zadostuje za 6 do 8 oseb.

Med lahko dodamo tudi fižolovi juhi. S tem obogatimo okus in povečamo hranilno vrednost juhe, zmanjšamo pa neprijetno nastajanje vetrov po fižolu.

FIŽOLOVA JUHA

300 g suhega fižola preberemo in operemo ter ga pustimo čez noč v vodi. Vodo, v kateri smo namakali fižol, odlijemo, fižol pa stresemo v posodo, zalijemo ga z 2 l sveže vode in kuhamo. Med kuhanjem dodamo lovorov list, 100 g na kocke narezane jušne zelenjave, kos prekajenega mesa in na kocke narezan krompir (tega lahko tudi izpustimo). V posebni kozici medtem segrejemo maščobo in na njej prepražimo žličko moke in 30 g čebule. Prežganju dodamo žlico medu in strok sesekljane česna. Mešanico nato dodamo fižolu, vsemu skupaj pa dodamo še jušni koncentrat, ščepec majarona, dosolimo, popramo in nekoliko okisamo. Ko je juha kuhana, jo s pasirko pretlačimo ali zmeljemo z mešalcem. Žemljo narežemo na koščke, te pa opečemo na maslu. Ko juho postrežemo, jo potresemo s krušnimi kockami. Izboljšamo jo lahko z žlico kisle smetane.

Kaj storiti, da bomo dan začeli polni energije? Žitarice postajajo vedno pogostejši začetek našega dneva. Sestavljajo jih različne vrste neoluščenih žit, suhega in svežega sadja, lešniki in orehi. Obogatene so s kakavom, medom ali pšeničnimi kalčki. Žitarice vsebujejo veliko hranilnih snovi, vitaminov, rudniniskih snovi in balastnih vlaken, zato so za zajtrk zelo primerne. Ponavadi jih kupimo že pripravljene, lahko pa jih pripravljamo tudi sami.

KOSMIČI Z MEDOM

Zmešamo skodelico ovsenih kosmičev, skodelico rženih ali ječmenovih kosmičev, žlico svežih ali praženih pšeničnih kalčkov, rozine, suhe slive ali drugo suho sadje, npr. pomarančne ali jabolčne krljce, lešnike ali orehe in predvsem dober med iz vašega panja. Pripravljeno mešanico stresemo na krožnik ali v skodelico in jo prelijemo s hladnim ali mlačnim mlekom. Pustimo, da se nekoliko napije, nato pa pojemo.

Lasje in nohti so ogledalo našega zdravja. Pomanjkanje vitaminov in mineralov ali bolezenske motnje se pogosto odražajo prav v spremenjenem videzu le-teh. V ljudskem zdravilstvu je proso znano sredstvo za nego las in nohtov. Storimo nekaj preprostega za zdravje svojih las in nohtov. Pripravimo si zajtrk iz žit.

Zmešamo skodelico ovsenih kosmičev in skodelico prosenih kosmičev, 2 žlici pšeničnih kalčkov, orehe in lešnike ter 2 žlici medu. Mešanico stresemo na krožnik, prelijemo jo z mlekom in potresemo z rezinami svežega sadja. Pustimo, da se dobro namoči, nato jo pojemo.

Za konec pa še nekaj vročih napitkov.

VROČ ČAJ Z ZAČIMBAMI

Štirim skodelicam pripravljenega pravega čaja dodamo 4 nageljnovke žbice in žličko cimeta v prahu ter 1/4 skodelice medu. Kuhamo 5 minut na majhnem ognju. Postrežemo vroče s koščkom limone.

MEHIŠKA KAVA

Potrebujemo štiri skodelice vroče ekspres kave ali močne turške kave, 3/4 skodelice mešanice enakih količin svetlega in temnega piva, 1/3 do 1/2 skodelice medu

(po okusu), 2 žlički nesladkanega kakava v prahu, 1 žličko cimeta v prahu. Vse to zlijemo v mešalec in mešamo 1 minuto. Nato kavo prelijemo v skodelice, jo okrasimo s stepeno smetano in potresemo s čokoladnimi mrvicami.

Zgodovina slovenskega čebelarstva

IVAN JURANČIČ CVET SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA

Prof. PAVEL ZALETEL

Decembra lani je minilo 130 let, odkar se je rodil Ivan Jurančič, eden od najzaslužnejših mož za slovensko čebelarstvo. V župnijski knjigi Sv. Andraža v Slovenskih goricah je vpisano, da je bil 6. decembra 1861 rojen in dva dni kasneje krščen IVAN JURANČIČ.

Iz zgodnje mladosti se je posebno rad spominjal prostora za sosedovim hlevom, saj so se tam zbirali vaški otroci pri igri in norčijah. Kadar so se igrali šolo, se je mali Jani vrinil med večje otroke in tam nepremično strmел v »učitelja«. »Učenci«, le malo od njih jih je hodilo v vaško šolo, so običajno ponavljali snov rednega pouka. Čeprav Jani ni razumel ničesar, si je že tedaj želel, da bi postal učitelj. Ko je iz otroške šole »presedlal« v enorazredno šolo, ki je bila v njegovi rojstni vasi, se je pridno učil. Učitelj mu je pomenil vsaj toliko kot kip sv. Andraža v farni cerkvi. Leta 1875 so ga starši vpisali v ptujsko gimnazijo. Že v prvem letniku je trdno sklenil, da bo postal učitelj. Toda že po končanem drugem razredu realke je moral zaradi denarnih težav šolanje prekiniti. Umrli mu je oče. Kmalu zatem je pogorela še rojstna hiša. V začetku prvega razreda gimnazije mu je denarno pomagal stric Johan, ob koncu drugega razreda pa mu je pomoč ukinil. Zato je moral končati s šolanjem. Ostal je doma. Ob trdem delu obnove doma si je vzel le toliko časa, da se je posvetil igranju v domači godbi na pihala. Kmalu je postal eden najbolj prizadevnih in vestnih članov orkestra. To mu je omogočilo, da so ga na naboru leta 1881 odredili v 87. pešpolk k

vojaški godbi. Tako je kadrovski rok odslužil kot vojaški godbenik in leta 1884 odšel domov kot poddesetnik. Leto pozneje se je priženil v Andrencu v Slovenskih goricah.

Pri novem domu je našel tudi velik, a skoraj prazen čebelnjak. V minulih dveh letih je namreč neznana bolezen pobrala skoraj vse čebele. Ko je prišel k hiši nov gospodar, je našel le šest čebeljih družin. Naslednje leto je bila izredno dobra čebelarska letina. Jurančič je šele tedaj postal pozoren na čebele. Res da mu je že v letih šolanja stric Johan marsikaj povedal o čebelah, a potem, ko mu ni več pomagal pri šolanju, se Ivan ni več oglasil pri njem. Kot skoraj povsod drugod, so tudi na novem domu tedaj čebelarili po starem v panjih z nepremičnim satjem. Zaradi ubijanja družin

in stiskanja satja je Ivan menil, da to verjetno ni edini in najboljši način čebelarjenja. V začetku je čebelaril tudi še sam po starem, vendar je nenehno in neutrudno iskal novi način in nova pota k boljšemu čebelarjenju. Želel je pridelati več medu in voska, hkrati pa čebel ni želel moriti. Poglobil se je v življenje čebel, obiskoval čebelarje iz bližnje in daljne okolice, naročal čebelarske knjige in časopise ter začel uvajati panje s premičnim satjem. Sam je pravil:

»Zdaj šele, ko sem postal gospodar, sem začel prav študirati: vsako čebelarsko knjigo, ki sem jo iztaknil, sem kupil, naročal časnik za časnikom. V tisti dobi je v ta kraj prišla vest o panjih s premičnim delom. Hitro sem jih dal delati deset, deloma po Sumperjevi knjigi, deloma po svoji fantaziji. A niso mi ugalali: predelal sem jih in potem začel sam delati nove po Dzierzonovi knjigi... To je bil razlog, da sem se pri tem precej dobro navadil mizarstva ter v letih do svetovne vojne naredil na tisoče panjev, veliko število manjših in deset velikih čebelnjakov.«

Vse to je potekalo v času, ko so mnogi naši ljudje še vedno odhajali v tujino za kruhom. Jurančič je ugotovil, da lahko mazarikatero krono zasluži tudi s čebelami in z izdelavo panjev s premičnim satjem. Ti so tedaj začeli prodirati tudi na naša tla. Tako je Jurančič kaj hitro postal mojster v čebelarstvu in mizarstvu za čebelarje. K njemu so prihajali po nasvete čebelarji iz Štajerske in Prekmurja. Pri vsem tem je ugotavljal, da mu še vedno nekaj manjka. Po vseh poizkusih čebelarjenja v Sumperjevih, Dzierzonovih in drugih panjih se je Jurančič končno odločil za dunajski panj. Čebelarjenje v njem je izpeljal do take popolnosti, da je dosegel najboljše uspehe. Nič čudnega, da mu je zato ostal zvest do svoje smrti. Šele z uvedbo tega panja je Jurančič zaživel kot čebelar in svetovalec. Toda tudi po tem še vedno ni miroval. Želja po čebelarskem znanju ga je gnala naprej. Leta 1902 se je vpisal na dunajsko čebelarsko šolo. Z uspehom je končal študij in postal čebelarski učitelj. Tri leta pozneje je na isti šoli končal še tečaj za mikroskopiranje. Uresni-

čila se mu je želja iz mladih let. Postal je učitelj.

Spoznanje, da je slovensko in s tem tudi štajersko čebelarstvo na tleh in da mu je treba pomagati v razvoju, mu je dalo moč, da je začel na Štajerskem orati ledino na področju naprednega čebelarstva. Med prvimi je ugotovil, da je razvoj možen le z neposrednim poučevanjem čebelarjev. S povečevanjem teorije in prakse, z veliko ljubeznijo do čebel in z močno voljo pomagati drugim čebelarjem iz dotedanje zaostalosti je dosegel velike uspehe. Tudi panji s premičnim satjem so prodrli na celotno Štajersko in deloma tudi v Prekmurje. Priredil je shode, predavanja in tečaje. Največ tečajev je organiziral na domu. Ti so bili dvo, tri ali celo petdnevni, vsi pa so bili brezplačni. Tečaje je obiskovalo tudi do 60 čebelarjev. Predavanja in tečaje je organiziral in vodil po vsem vzhodnem delu Slovenije. Ločeno je organiziral začetne in nadaljevalne tečaje, na predavanjih pa je snov vedno prilagodil tako, da je bilo nekaj za začetnike, nekaj pa za izkušene čebelarje. Bil je izvrsten govornik in s svojo besedo je znal pritegniti poslušalce. Je pač znal govoriti kot le malokdo. Predavanja je rad popestril s humorjem, ki mu ga ni nikoli zmanjkalo. Snov njegovih predavanj je bila vedno polna zanimivosti iz neizčrpne zbirke bogatih osebnih izkušenj in dognanj ter iz širokega strokovno-teoretičnega znanja. Kadar pa beseda ni zalegla, je dosegel uspehe z nazornim poukom (v svojem ali tujem čebelnjaku). Jurančič je bil velik mojster v praksi. V svojem času je bil med najboljšimi čebelarji. Njegov ugled in strokovnost sta začela preraščati štajerske meje in postopno si je pridobil spoštovanje vseh avstrijskih čebelarjev.

Od leta 1903 do leta 1919 je služboval kot predavatelj in terenski društveni učitelj takratnega Slovenskega čebelarskega društva za Spodnjo Štajersko. To delo je prvo leto opravljal na lastne stroške, brezplačno, pozneje pa le za povračilo potnih stroškov, seveda če se je v društveni blagajni sploh nabralo toliko denarja. Njegovo delo je ob koncu deloma podpiralo Kmetijsko društvo Štajerske. Od leta 1919 do 1923 je Jurančič

služboval kot državni terenski učitelj za Štajersko. Samo v tem času je bil za svoje delo tudi plačan, prej in pozneje pa je delal le za morebitne pohvale in priznanja. Po letu 1923 je po naročilu velikega župana mariborske oblasti služboval kot honorarni terenski učitelj za Štajersko in Slovensko krajino (Prekmurje), vendar mu tudi v tem času honorarja niso vedno izplačevali.

Kolikšno zanimanje je tedaj vladalo za napredno čebelarstvo najbolj kaže podatek, da so čebelarji obiskovali tečaje v tolikšem številu, da je to celo oteževalo pouk. Toda Jurančič se je znašel v vsakem položaju. Mnogi čebelarji strokovnjaki se niso strinjali z njim, ker je priporočal in zagovarjal samo dunajski panj. Toda ko je Jurančič na Štajerskem že vpeljal dunajski panj, so bili panji velike mere v Sloveniji še malo znani. V času, ko je Slovenski čebelar šele začel priporočati gerstrungovce, o AŽ panju pa še ni bilo ne duha ne sluha, je bila Štajerska že preplavljena z dunajčani in Jurančič ni več mogel niti hotel nazaj. Preveč svojega življenja je vložil v te panje in preveč je bil vezan na izdelavo in prodajo dunajčanov. To zadnje bi seveda lahko rešil čez noč. Izdelovati bi začel pač druge panje. Morda pa tudi ni hotel, ker je ravno tedaj Gertung tako neusmiljeno, celo brezobzirno napadal njegovega čebelarskega idola – Dzierzona . . . Naj bo tako ali drugače, Štajerska je ostala Jurančićevo območje, na katerem je vladal dunajski panj. In ta panj je Jurančič po levje branil do svoje smrti. Šele tedaj je začel tudi na Štajersko prodirati AŽ panj.

Jurančićeve zasluge niso samo v čebelarstvu, ampak tudi drugod. Med drugim je bil priznan tudi kot drevesničar in trsnicar. Kjer koli je mogel, se je nesebično udeleževal za napredek čebelarstva ali česar koli drugega. Že za svojega življenja je užival splošno priznanje in ugled doma in v tujini. Spoštovali so ga zaradi njegove strokovnosti, delavnosti in skromnosti. Skratka, bil je človek, ki ve, kaj hoče, hotel pa je vse, kar je bilo v zvezi s čebelarstvom. V času svojega čebelarjenja se je Jurančič udeležil skoraj vseh čebelarskih razstav v avstro-ogrski monarhiji in pozneje v kraljevini SHS,

npr. leta 1894 na Dunaju, 1895 na Ptuj, 1888 v Budimpešti, 1901 v Pragi, 1906 v Leobnu, 1910 v Gradcu, 1912 v Celju ob 10. obletnici podružnice, 1922 v Ljubljani ob 25. obletnici Čebelarskega društva za Slovenijo in drugod. Za svoje delo je bil Jurančič odlikovan z zlatimi in srebrnimi odlikovanji, častnimi diplomami in priznanji, pohvalami, svetinjami . . . Bil je tudi eden redkih, ki so ga izvolili za častnega člana Slovenskega čebelarskega društva v Ljubljani.

Jurančićeve zasluge na štajerskem območju ni samo v tem, da je vpeljal napredni panj s premičnim satjem ter razširjal sadne sadike žlahtnega sadja in trsja, ampak tudi v tem, da je bil tudi v prvih vrstah mož, ki so se borili proti hudemu pritisku germanizacije, saj je med ljudskimi množicami budil slovensko narodno zavest. Ob koncu preteklega stoletja je germanizacija potiskala svoje kremplje v vse pore našega gospodarskega in kulturnega življenja. Kot drugod po Sloveniji je bilo tudi na Štajerskem dobro organizirano nemško čebelarsko društvo. Jurančič je hitro sprevidel pogubno posledico nemškega vdora v slovenske čebelarske vrste. Čeprav so bili v začetku člani nemškega čebelarskega društva razen Nemcev le duhovni, učitelji in zemljiški veleposestniki, je počasi, vendar temeljito posegala tudi med kmete in obrtnike. Temu se je bilo mogoče upreti samo z ustanovitvijo slovenske podružnice Slovenskega čebelarskega društva za Spodnjo Štajersko. Veliko je bilo treba postoriti, da je bila 1. maja 1904 ustanovljena prva podružnica za župnije sv. Andraža, sv. Bolfenka in sv. Urbana v Slovenskih goricah. Med vodilnimi pobudniki je bil kdo drug kot Ivan Jurančič, ki je z Jožefom Zelenikom, Ivanom Strelcem, Jožefom Bezjakom, Jožefom Colnarjem in še z nekaterimi zavednimi slovenskimi domoljubi to delo tudi opravil. V boju za napredno slovensko čebelarstvo in v boju proti germanizaciji jih je združevala narodna zavest. Za prvega predsednika je bil predlagan Jurančič, vendar je funkcijo odklonil zaradi bojazni, da mu le-ta lahko kot terenskemu učitelju škoduje. Temu delu pa se ni hotel odpovedati. Zato je postal prvi predsednik Jožef Zelenik. Tako se je

štajersko čebelarstvo otrslo nemškega vpliva, obenem pa postalo napredno. Podružnice so rasle kot gobe po dežju, tako da so leta 1914 združevale že več kot 800 članov. V društvene vrste so vstopali učitelji, kaj kmalu pa tudi duhovni in obrtniki ter celo nekateri nemški veleposestniki. Svojega čebelarskega znanja pa Jurančič ni razdal samo na shodih, predavanjih in tečajih, pač pa je že zgodaj začel tudi s pisanjem strokovnih čebelarskih člankov.

Že pri 25 letih je v Slovenskem čebelarju in sadjarju objavil pet svojih člankov. Vsega skupaj je v raznih časopisih in revijah, posebno pa v Čebelarju napisal več kot 150 člankov. Bila so leta, ko v Čebelarju ni bilo številke brez njegovega članka. Bil je vesten in stalen dopisnik Čebelarja od njegove ustanovitve pa do svoje smrti. Zaradi pomanjkanja slovenske čebelarske pisane besede je začel s pisanjem čebelarskega učbenika, ki je bil namenjen zlasti začetnikom. Leta 1888 je poslal Mohorjevi družbi v Celovcu delo »Čebeloreja, kratak in lahkoumeven navod k umnemu čebelarstvu«.

Rokopis je bil preobširen in žal v nekaterih poglavjih nepopoln. Tajnik Mohorjeve družbe mu je predlagal, naj delo ponekod skrajša, drugod pa dopolni. Toda Jurančič na to ni pristal. Tako je delo ostalo žal nenatisnjeno, čeprav je bila vsebina dobra, napisana v lepem, razumljivem jeziku.

Umrli je po daljši bolezni 24. aprila 1935. Poslovil se je nenadno in tiho, kakor da je smrt povsem njegova osebna zadeva. Prav to je vse, ki so ga poznali, toliko bolj prizadelo. Zasluge Ivana Jurančiča so velike, saj je položil temelje čebelarskega napredka na Štajerskem in na vsem slovenskem ozemlju. Zato je ob poslednjem slovesu podpredsednik Slovenskega čebelarskega društva gospod Henrik Peternel upravičeno končal svoj nekrolog z besedami: »Jurančič bo ostal za vselej zapisan z zlatimi črkami v knjigi naše čebelarske zgodovine. Njegov spomin ne bo nikdar obledel. Človek, ki je svoj rod tako srčno ljubil in toliko zanj delal, ne more biti pozabljen, ampak nam bo njegov spomin ostal svetel za vselej!«

SLOVENSKI ČEBELARJI IN KRANJSKA ČBELA NEKOČ IN DANES

MARJAN SKOK

Šesto nadaljevanje

RABA IN POMEN ČEBELJIH PRIDELKOV NA SLOVENSKEM

MED

Ko so naši predniki čebelarili še v kranjskih in slamnatih koših, niso pa še poznali točila, so med pridobivali tako, da so panje, ki jih niso nameravali zazimiti, jeseni podrli ali pa so jim ob določenem letnem času odvzeli toliko medenega satja, kolikor so ga imeli odveč. Izrezovali so ga bodisi jeseni po končani paši ali marca spomladi, ko so se panji že otrebili. Medena satja so potem narezali na tanke krlje ali ga zmečkali, zmečkanino pa polagali na gosta sita, da se je med odcejal v podstavljene posode. Te so postavljali na toplo peč ali tudi vanjo, da se je satje hitreje razlilo. Ves med pa ni odtekel sam od sebe. Voščine je bilo

treba na koncu še stiskati z rokami, da so iz njih dobili čim več medu.

Da bi iz satja izlužili do zadnje kaplje medu, so voščine še namočili, najraje v deževnici, iz te tekočine pa potem skuhalo medico ali žganje.

Tudi »medičarji« so podobno ravnali jeseni. Po končani paši so jim čebelarji pripeljali panje v podiranje ali kakor so rekli – v trgovanje. Delavci so jih zažveplali, jim odtrgali podnice (slika na str. 53), jih zvečine otrsli mrtvic, spodrezali satje in medeno zmetali v keblje. Za mrtve čebele, ki so se pri žveplanju zarile v celico in za zalego, se niso menili. Satje so zmečkali z debelim žokovnikom, ga pretresli v košare iz protja, te pa v zelo zakurjenem prostoru postavili na police. Iz košar se je med odcejal v podstavljeno korito. Na koncu so ga precedili in nalili v keblje, kjer se je strdil.

Odvzemanje medu iz kranjčica.

Poleg takega medu (prešanca) so čebelarji in medičarji jeseni prodajali tudi med v satju, predvsem v belem. Ljudje so ga bolj cenili kakor strd iz kebljev. Bil je precej dražji in kmetice so ga že narezanega na koščke prodajale na trgu.

Med je bil tisočletja edino sladilo. Sladkor je kasneje postal njegov najpomembnejši tekmeč, v Evropi pa je postal znan šele v času križarskih vojn. Kot sladilo so ga začeli uporabljati mnogo kasneje. Sladkor so uporabljali le kot zdravilo in kot kemikalijo. Vse do 16. stol. so ga imeli le lekarnarji in še v 17. stol. so kupci v Ljubljani »komfetke« (s sladkorjem) naročali le v lekarni. V drugi polovici 17. stol., ko je začel s Surinama prihajati trsni sladkor, so ga postopoma začeli uporabljati tudi v kuhinjah, vendar samo pri veliki gospodi. Vzrok za to je bila tudi visoka cena: proti koncu tega stoletja je na Kranjskem stal funt sladkorja od 40 do 60 krajcarjev, medtem ko je funt medu stal okoli dva krajcarja. Za primerjavo naj omenimo, da je bil kilogram sladkorja dražji od para čevljev. Šele po ustanovitvi prve čistilnice trsnega sladkorja na Mauritiusu l. 1735 lahko govorimo o večjem uveljavljanju sladkorja v evropski prehrani. Čeprav je v 18. stol. število čistilnic slad-

korja v Evropi naraščalo in čeprav je bilo tudi na Slovenskem v prvi polovici 19. stol. nekaj tovrstnih obratov (npr. Cukrarna v Ljubljani), je sladkor še celo 19. stol. pomenil večje ali manjše razkošje, ne pa potrebe. Med kmečkim prebivalstvom ga vsaj pred zadnjo tretjino 19. stol. niso uporabljali. Sladkor je sodil med potrato in izdelke, ki so v kmečki porabi na sploh le s težavo nadomeščali doma pridelane dobrine.

Med ni bil navadna dobrina. Pridelava medu ni bila tolikšna, da bi dopuščala splošno in vsakdanjo rabo. Zato so navadni ljudje uporabljali med le ob praznikih in slovesnostih ali kot pomembno zdravilo.

Posebno vrednost je medu dajalo srednjeveško krščansko simbolno vrednotenje čebel in medu. Po srednjeveških predstavah so se čebele razmnoževale brezspolno – tako je čebela postala simbol Marijinega

Sveti Ambrož, patron čebelarjev.

Leseno točilo.

deviškega poroda. Čebelo so imeli za pridelovalko medu, ki je pomenil Kristusa. Ker so menili, da čebela nikoli ne spi, je postala simbol krščanske budnosti in prizadevnega pridobivanja kreposti. Med je bil tudi prispodoba sladke besede krščanskega nauka: imenitna cerkvena govorca sv. Ambrož in sv. Bernard iz Clairvauxa sta zato v upodobitvah naslikana s čebeljim panjem, sv. Ambrož pa je postal zaščitnik čebelarjev (glej sliko sv. Ambroža iz 1. zvezka *Umnega čebelarja* iz leta 1907).

Čebela je bila sploh simbol dejavnosti in reda, med pa znak božjega dela in Kristusove službe. Najbrž so v tem korenine mnogo pozneje zapisanega ljudskega izročila, po katerem čebela ne »pogine« kot žival, ampak »umre« kot človek.

Pojmi pridnosti, dragocenega pridelka in varčnosti v zvezi s čebelo so se pri Slovencih ohranili tudi v novejšem času. Slovenski literarni almanah, ki je začel izhajati leta 1830, je dobil ime »Kranjska čbelica«, leta 1864 ustanovljeno Društvo za izdajanje slovenskih znanstvenih, poljudnih in drugih del pa so imenovali po čebeli kraljici »Slovenska matica«. Na dodatnem oknu portala

stavbe Deželnega muzeja v Ljubljani so l. 1888 namestili veliko železno pozlačeno čebelo. Posebno pogosto pa uporabljajo podobo čebele denarne ustanove. Na hranilnih knjižicah različnih slovenskih zavodov s konca 19. stol. in iz prve polovice 20. stol. sta ob naslovu zelo pogosto upodobljena čebela ali čebelji panj s čebelami. Čebela je upodobljena tudi na najnovejšem slovenskem denarju – tolarju, in sicer pod glavno številko vrednosti posameznega »bankovca« – bona.

Na vrednotenje medu kažejo tudi razni slovenski pregovori, npr.: Sladek je kot med. Kar bog da, je slajše od medu. Bolje je žlica medu, kakor lopata blata. Ti sebi med, meni pa pelin. Sekira mu je padla v med.

Med so uporabljali tudi kot oznako za prijaznost in spretno govorjenje: Govori kakor bi med lizal. Na jeziku med, v srcu led. Spredaj z medom maže, zadaj figo kaže. (...) Te in številne druge rečenice v slovenskem vsakdanjem izražanju kažejo, da je med odlična dobrina in da je bil dolgo edino znano sladilo. Kažejo nam tudi, da med ni bil vsakdanja hrana, pač pa so ga uporabljali predvsem ob prazničnih priložnostih, zato so ga tudi toliko bolj cenili.

Škofjeloški kruhek

OBVESTILO O ČLANARINI ZA LETO 1992

Izvršni odbor ZČDS je 28. septembra 1991 določil višino članarine za leto 1992.

ČLANARINA ZČDS, KI BO PLAČANA V MESECU FEBRUARJU 1992, ZNAŠA 950,00 TOLARJEV.

Vodstva čebelarских društev prosimo, da čimprej zberete članarino v navedeni višini in jo do petega marca 1992 nakažete (prinesete) Zvezi čebelarских društev Slovenije (številka žiro računa je 50101-678-48636). Od šestega marca do petega aprila 1992 boste zbirali novo **višjo članarino**, ki bo objavljena v Slovenskem čebelarju številka 2/92.

Mnoga društva članarine ne bodo zbrala v enem mesecu, zato nam, prosimo, do petega v mesecu nakažite do tedaj pobrano članarino, tisto, ki jo boste pobrali po petem, pa morate obračunati **po novi višji ceni**, ki bo objavljena v vsaki naslednji številki Slovenskega čebelarja. Zavedamo se, da bo za blagajnike društev več dela kot z dosedanjim načinom pobiranja članarine, vendar drugače, žal, ne gre.

ZČDS

ČEBELARSKO DRUŠTVO GROSUPLJE JE SVEČANO ODPRLO OBNOVLJENI ČEBELARSKI DOM NA BLATU PRI GROSUPLJEM

Prof. JANEZ MIHELIČ

V petek, 20. decembra 1991, so čebelarji ČD Grosuplje znova pripravili slovesnost, tokrat ob odprtju obnovljenega čebelarškega doma v Blatu pri Grosupljem.

To jim je uspelo v teh težkih časih, ko je takšen podvig že pravi uspeh tako za čebelarsko društvo kakor tudi za Občinsko zvezo Grosuplje – tudi ta je namreč sodelovala pri obnovi. Zahvala gre seveda podjetnemu in prizadevnemu vodstvu ter članom ČD Grosuplje na čelu s predsednikom društva Ivanom Tomažičem.

Vse navzoče je najprej pozdravila žena našega znanega čebelarja Franca Škufce iz Ponove vasi pri Grosupljem. Nato so najzaslužnejšim članom, ki so največ prispevali pri obnovi doma, podelili odličja. Odličja Anton Janša II. in III. stopnje.

Vsem odlikovancem sta čestitala tudi predsednik Občinske zveze ČD Grosuplje Franc Škufca in predsednik ČD Grosuplje Ivan Tomažič. Ta je v svojem govoru orisal zgodovino društva in med drugim dejal:

– V imenu čebelarškega društva Grosuplje in v svojem imenu vse navzoče prisrčno pozdravljam.

Začetki čebelarstva na območju Grosupljega segajo v leto 1909, ko je bila v Predolah pri Račni ustanovljena prva čebelarska družina. Njen prvi predsednik je bil Tone Žitnik iz Čušperka, tajnik pa Jože Kastelic-Gaber iz Velikega Mlačevega. Delo te družine je bilo zelo pestro vse do začetka druge svetovne vojne. Takoj po vojni se je začelo društvo obnavljati, urejati in utrjevati. Obnovili smo našo čebelarsko družino, njen sedež pa prenesli v Grosuplje. V tem času je bilo v okolici Grosupljega ustanovljenih še nekaj čebelarških družin.

Naša družina je bila zelo uspešna. Sodelovala je s Kmetijsko zadrugo, saj je bila ta tedaj glavni odkupovalec medu in edina, ki je čebelarjem lahko priskrbela sladkor za krmljenje čebel.

Vse čebelarske družine na območju Grosupljega so bile povezane v Čebelarsko

Proslavo je zelo prisrčno vodila gospa Škufca.

društvo Grosuplje. To je bilo ves čas zelo aktivno. Organiziralo je različna predavanja in poučne izlete za čebelarje, ni pa pozabilo tudi na družabne prireditve. Ena pomembnejših je bila na Boštanju 4. in 5. julija 1970, in sicer »Prvi tabor dolenskih čebelarjev«.

Ob tej priložnosti so organizirali dnevni tečaj o čebeljih boleznih. Tabor je bil pravzaprav velika manifestacija dolenskih

skih čebelarjev z bogatim kulturnim programom ob tabornem ognju. Ob tej priložnosti so v Podsmreki odkrili spominsko ploščo čebelarjem, padlim v NOB.

Naša čebelarska družina je po tem dogodku začela graditi čebelarski dom, pred katerim poteka tudi današnja slovesnost. Slovesno so ga odprli leta 1979.

Istega leta se je čebelarska družina preimenovala v Čebelarsko društvo. Še v tem letu je društvo prejelo odličje Krajevene skupnosti Grosuplje – kot najbolj aktivno društvo. Aktivnost čebelarjev našega društva ni zamrla. Leta 1981 so na osnovni šoli »Louisa Adamiča« v Grosupljem ustanovili čebelarski krožek. Da bi bilo njegovo delovanje uspešnejše, so zgradili čebelnjak za 10 AŽ panjev in kupili potrebno orodje in opremo. Čebelnjak še danes služi svojemu namenu. Leta 1982 je društvo razvilo svoj prapor, ta pa simbolizira našo organizacijo.

Današnji člani našega društva z vso vnemo nadaljujemo delo naših predhodnikov. Ves čas skrbimo za svoj dom. Tako smo zgradili še garažo, opremili kuhinjo ter na novo prekrili ostrežje. Opravili smo še nekaj nujnejših manjših del, tako da nam dom čimbolje služi. V njem prirejamo sestanke, družabna srečanja in različna predavanja, saj se močno zavedamo, da bodo le dobro izobraženi in osveščeni čebelarji kos današnjim velikim težavam. Najbolj nas pestijo različne čebelje bolezni, ki so se pojavile v zadnjih letih. Čebelarji si zelo

Predsednik ČD Grosuplje Ivan Tomažič je poročal o delih pri obnovi čebelarskega doma.

Priznanje Anton Janša je prejel tudi čebelar Adamič iz Dobrepolja.

prizadevamo ohraniti čebele, vendar te naloge brez večje družbene pomoči ne bomo mogli opraviti. Lani si je osem čebelarjev naše družine pridobilo naziv čebelar preglednik. Tako smo lahko organizirali zdravstveni pregled vseh večjih družin na našem območju, obenem pa smo uredili seznam vseh čebelarstev. Za vložen trud in dosežene uspehe pri razvoju čebelarstva je Zveza čebelarskih društev Slovenije odlikovala Čebelarsko društvo Grosuplje z odličjem Anton Janša I. stopnje.

Prijetna je naloga, da vas lahko danes pozdravim v novem večnamenskem prostoru čebelarskega doma. Časi, v katerih

Odličja Anton Janša II. stopnje pa je podelil predsednik Občinske čebelarske zveze Franc Škufca.

živimo, nam onemogočajo, da bi dom vzdrževali z lastnimi sredstvi. Veselice, ki so nam včasih dajale večji del dohodka, so v teh časih slabo obiskane. Tudi članarine ne moremo pretirano zviševati, zato smo začeli člani UO društva razmišljati, kako bi rešili problem vzdrževanja. Prav v tem času smo prejeli ugodno ponudbo gospoda Janeza Dežmana, da bi v domu odprli gostišče. Člani UO smo ponudbo preučili in sklenili, da naj bi po prenovi spodnjih prostorov dogradil še podstrešni del. Tako bi imeli poseben prostor za naše potrebe. Pritličje doma smo dali v najem za sedem let, za to pa smo dobili 16.000 DEM. Del

Čebelarji so se v obnovljenem domu že prvič zelo dobro počutili.

tega denarja je najemnik že vložil v izgradnjo podstrešnih prostorov, ostanek pa bo izplačeval kot mesečno najemnino v tolarški protivrednosti 300 nemških mark. S temi sredstvi bomo čebelarji vzdrževali svoje prostore, nekaj denarja pa bomo namenili tudi strokovnemu izobraževanju ter pomoči pri nakupu zdravil za čebele.

Poleg tega smo z lastno naložbo toplotno izolirali ploščo nad garažo in jo obložili s keramičnimi ploščicami. Na stopnicah smo postavili zaščitno ograjo, na okna in vrata smo pritrdili polkna ter opravili še več manjših del. Za vse to smo porabili približno 80.000 tolarjev naših sredstev, opravili pa smo tudi okrog 300 ur prostovoljnega dela.

Ob otvoritvi novih prostorov se zahvaljujem vsem čebelarjem, ki ste pripomogli, da smo naš načrt uresničili. Seveda pa nam idej in dobre volje še ni zmanjkalo. Želimo, da bi z gospodom Dežmanom uspešno

sodelovali tudi v prihodnje, da bi nam ti prostori dobro služili in da bi v njih preživel marsikatero prijetno urico.

Vsem bralkam in bralcem Slovenskega čebelarja želim v novem letu čim manj življenjskih težav, seveda pa tudi obilno čebelarsko letino.

ČD Grosuplje je čestital za velik uspeh in za zelo lepe nove prostore ter jim zaželel še veliko uspehov tudi predstavnik Zveze čebelarskih društev Slovenije prof. Janez Mihelič.

Nato so čebelarji pripravili družabno srečanje s plesom, pa tudi jedače in pijače ni manjkalo. Marsikdo je zaradi prijetnega razpoloženja in lepe dvorane novega doma za kakšno urico podaljšal proslavljanje. Čeprav niso prišli vsi vabljeni, je bila dvorana doma polna in vsakemu, ki ni prišel, je lahko žal za zamujeno priložnost.

OBISK ČEBELARJEV IZ DORTMUNDA PRI BLEJSKIH IN BOHINJSKIH ČEBELARJIH

MARJAN ZALOKAR

Lansko jesen nas je že drugič obiskalo petdeset čebelarjev iz Dortmunda, in to kljub temu, da so jim v Avstriji obisk zaradi nedavne vojne v Sloveniji odsvetovali.

Čebelarje je vodil njihov predsednik Rudolf Zenses. Povedal nam je, da so nameravali preživeti pri nas dalj časa in obiskati tudi kongres Apimondie v Splitu. Zaradi izrednih razmer pri nas pa so se odločili dopust preživeti v Švici in Avstriji, pri nas pa so se ustavili le za en dan. Kot smo se dogovorili, smo dortmundske čebelarje počakali pred Čebelarskim muzejem v Radovljici predsednik ČD Radovljica Severin Golmajer, predsednik ČD Bled Marjan Debelak, vzrejevalec matic Ciril Jalen in jaz.

Gostje so si z velikim zanimanjem ogledali muzej in presenetili so jih zelo zanimivi eksponati. Po kosilu v gostišču Letster so se kljub močnemu dežju odločili, da bodo obiskali bohinjske čebelarje. Spotoma smo se ustavili na Pristavi pri Bledu, da so gostje lahko kaj kupili – najbolj so cenili naše žgane pijače. Z nami je na pot odšla tudi vodička Breda Gaber, ki je gostom vso

pot pripovedovala zanimivosti o naših krajih.

Najprej smo se ustavili pri cerkvi Sv. Janeza ob Bohinjskem jezeru, kjer so nas pričakali bohinjski čebelarji s svojim predsednikom gospodom Serajnikom in čebelar Stojko Žmitek. Ob ogledu cerkve sv. Janeza nam je gospod Serajnik povedal nekaj iz zgodovine Bohinja. V Stari Fužini smo si ogledali način čebelarjenja gospoda Žmitka, ki ima na tovarnjaku stalno naloženih 66 AŽ panjev. V čebelnjaku ima še 13 panjev, poleg teh pa ima še nekaj rezervnih družin. Čebelar Stojko nas je pogostil z raznimi pijačami, na srečo pa se je izboljšalo tudi vreme, tako da je lahko odprl nekaj svojih panjev. Na žalost pa je odpadel obisk slapa Savica.

Zaradi skopo odmerjenega časa smo se morali posloviti in odpeljali smo se nazaj na Bled. Spotoma smo se ustavili še v Mačkovcu pri mojem stojišču z LR panji. Tu so se gostje zanimali predvsem za Korbarjev devetsatni nakladni panj. Ta ima namreč številne prednosti pred navadnimi

Čebelarji iz Nemčije pri
Žmitkovih čebelah v Bohi-
nju.

LR panji, med drugim tudi to, da je zelo enostaven za prevoz. Nemški čebelarji so se še zlasti zanimali za načine zdravljenja varoze in poapnele zalege. Izrazili so celo željo, da bi naše izkušnje objavili v njihovem čebelarskem glasilu.

Na Bledu nas je pričakal predsednik KS Bled Martin Merlak in goste povabil na ogled blejskega gradu. Na grajski terasi jim

je pojasnil zgodovino Bleda. S čolni smo se nato odpeljali na otok. Gospod Merlak je predsednika dartmundskega društva obdaril z medico »carantania«, ki so jo dali v prodajo ob naši osamosvojitvi. Našim gostom smo seveda povedali vse o naši želji po mednarodnem priznanju in samostojnosti. Poslovili smo se v upanju, da bo naše naslednje snidenje že v mednarodno priznani in samostojni Sloveniji.

ZČDS ZBIRA POMOČ ZA PRIZADETE NA HRVAŠKEM

Posledice vojne v sosednji republiki Hrvaški so prizadele mnogo ljudi. Prosimo vse, ki jim želite pomagati, da nakažete denarne prispevke na naš žiro račun številka 50101-678-48636. Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3, Ljubljana, s pripisom **za hrvaške pregnance**. Zbrana sredstva bomo nakazali hrvaškemu Rdečemu križu.

V stiski spoznaš prijatelja!

ZČDS

HUMANITARNA POMOČ RANJENIM IN PREGNANIM

JANEZ HORVAT

Čebelarji prevažalci se gotovo dobro spomnijo krajev v Slavoniji, Baranji in Po-dravini.

Nekoč smo tja prevažali čebele, uživali ob pogledu na snežno bele akacijeve gozdove, ob prelepi rumeni oljni ogrščici, ob veselju naših čebelic, ki so hitele v akacijeve gozdove in na polja nabirat žlahtni pridelek.

Sklepali smo prijateljstva z domačimi čebelarji, z njimi smo izmenjavali izkušnje in delili veselje ob obilnih letinah ali se skupaj hudovali ob slabih.

Družili smo se z domačini. Ti so nam pogosto pomagali poiskati prostorček za naš čebelnjak, pogosto pa so nas vabili tudi na kozarček in prigrizek.

Navduševali smo se nad njihovo pri-jaznostjo in vsako leto znova radi odhajali v tiste kraje.

Tam je zdaj vojna.

Ruši hiše, spomenike, ropa, uničuje, ubija nedolžne. Ubija ljudi, s katerimi smo se tako dobro razumeli. Drži jih v zaklo-niščih, vlažnih kletih, brez hrane, vode; jemlje jim svobodo. Ljudje trpijo, v njihova

srca se je naselil strah.

Kako jim pomagati?

Pomagati zlasti ljudem, s katerimi smo se tako dobro razumeli.

Čebelarji moramo najti odgovor na to vprašanje, bodisi vsak pri sebi ali v društvih.

Zveza čebelarских društev Murska Sobota je v ta namen organizirala akcijo zbiranja medu za pomoč ranjencem. Odziv čebelarjev je bil presenetljiv. Kljub nekaj zaporednim slabim letinam so se čebelarji odzvali v velikem številu. Med so prinašali tako veliki kot tudi mali čebelarji. Človeška solidarnost pač ne pozna meja. Ko se je v humanitarno akcijo vključila še ZČD Gornja Radgona, smo zbrali 389 kg medu. Čebe-

larji so ga nalili v litrske kozarce, te pa opremili z nalepko Slovenske čebelarске zveze.

Med je prevzel RK Murska Sobota. Na željo čebelarjev in s pomočjo RK Hrvaške pa so predstavniki med prepeljali v bolnišnico v Osijeku.

Pomurski čebelarji upamo in želimo, da se bo nesmiselna vojna čimprej končala, da bomo lahko čebele spet zapeljali na Hrvaško, se srečevali z domačini in si izmenjali izkušnje. Na skupna srečanja nas vežejo lepi spomini.

Janez HORVAT
Šercerjevo nas. 9
M. Sobota

FRANC ŠTURM – 80-letnik

Eden od najstarejših članov Čebelarškega društva Kanal-Brda Franc Šturm je maja lani praznoval visoki življenjski jubilej – osemdesetletnico življenja. Rodil se je v Hruševlju v Goriških Brdih. Za čebele se je zanimal že od otroških let, vendar je bila pot do čebel težka.

Davnega leta 1935 si je kupil nekaj kranjičev in začel čebelariti. Ni čebelaril dolgo, saj je vojna prekrizala vse načrte. Ko se je leta 1945 vrnil domov, je moral začeti povsem na novo. Vnovič je začel s kranjiči, vendar je kmalu spoznal, da bo imel več uspeha z AŽ panji, zato je kmalu

kupil te. Število panjev je kljub pomanjkanju časa zaradi službe in kmetije vsako leto povečeval. Z leti si je pridobil veliko izkušenj, s stalnim izobraževanjem s pomočjo tuje in domače literature pa si je pridobil tudi veliko znanja s področja čebelarstva. To znanje zelo rad prenaša na mlajše čebelarje in začetnike – tem pa včasih podari tudi roje. Hkrati pa tudi sam zelo rad prisluhne vsakemu pametnemu nasvetu oziroma novosti.

Leta 1982 si je uredil prevozni čebelnjak za 60 AŽ panjev in z njimi še vedno prevaža svoje čebele. Franc je človek s plemenitim značajem. Tih, miren in skromen ni nikdar silil v ospredje. Ljubezen do narave, posebno pa še njegova ljubezen do čebel, ga je pred 56 leti pripeljala v krog čebelarjev, med katerimi kljub marsikateri slabi letini vztraja še danes.

Franc je član društva vse od ustanovitve le-tega. Za svoje zasluge pri pospeševanju čebelarstva in za delo v čebelaršem društvu pa smo ga odlikovali z odličjema Anton Janša II. in III. stopnje.

Ob visokem jubileju želimo Francu Šturmu predvsem zdravja, v krogu čebelarjev in kranjanov pa mnogo zadovoljstva.

Čebelarско društvo
KANAL – BRDA
Predsednik Nedeljko Bajt

VIKTORIJAN DEMŠAR

Na prvi dan novega leta je v Komendi v 88. letu umrl upokojeni komendski dekan Viktorijan Demšar, zelo znan duhovnik in odličen raziskovalec slovenske zgodovine, predvsem pa dober poznavalec del Petra Pavla Glavarja, ki je prav tako kakor dekan Demšar služboval v Komendi.

Še lani, petega maja, je pokojni dekan Demšar govoril slovenskim čebelarjem o življenju in delu Petra Pavla Glavarja, ko so se zbrali na proslavi ob otvoritvi čebelnjaka pri benefičijski hiši v Komendi, v kateri je tudi bogata knjižnica z deli P. P. Glavarja. Prav pri seznanjanju Slovencev z delom P. P. Glavarja, med drugimi tudi s področja čebelarstva, ima Viktorijan Demšar ne-

dvomno največ zaslug.

Rodil se je 12. marca 1904. leta v Stari vasi pri Žireh. Bil je deseti otrok v družini. Maturiral je v Kranju, nato pa se je izobraževal v škofovih zavodih v Šentvidu pri Ljubljani. Po novi maši leta 1928 v Žireh je kot duhovni pastir najprej služboval v Ljubljanski garniziji, zatem pa na Javorniku, Koroški Beli, v Srednji vasi v Bohinju, v Škofji Loki in Ribnici, od leta 1946 pa je služboval, ves čas v Komendi. Med vojno je bil po krivici zaprt, prav tako pa mu ni bilo priznane šeno po vojni, saj je bil odnos tedanje komendske in kamniške oblasti do njega zelo ponižujoč. Kljub temu ni nikoli klonil, kadar je bilo treba izkazati pokončno duhovniško in narodno zavedno držo. Bil je skromen, a odločen mož, dober učitelj mladim rodovom in toleranten do drugače mislečih.

Za vedno se je zapisal v slovensko zgodovino kot veliki raziskovalec življenja in dela znamenitega Slovenca iz 18. stoletja – Petra Pavla Glavarja. Bil je eden od avtorjev knjige z naslovom Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu, ki jo je leta 1976 izdala Zveza čebelarskih društev Slovenije in v kateri je objavil obširen življenjepis P. P. Glavarja. Zato mu je ZČDS pred nekaj leti podelila tudi odličje Anton Janša I. stopnje. O njem je napisal tudi veliko člankov v Mohorjev koledar, Družino, Kroniko, Glasnik SDD in Slovenskega čebelarja. Zato je bil imenovan tudi za častnega viteza malteškega reda, kateremu je nekoč pripadalo tudi posestvo Komenda. Pred kratkim pa je pri Mohorjevi družbi izdal tudi knjigo pridig P. P. Glavarja.

Slovenski čebelarji smo mu hvaležni za vse, kar je storil.

Janez Mihelič

JOŽE MOHAR

Le nekaj dni pred osamosvojitvijo smo se litijski čebelarji poslovili od našega po stažu najstarejšega čebelarja. Še ob praznovanju 70-letnice društva smo ga obiskali na njegovem domu in ga povabili na praznovanje. Žal je usoda hotela drugače.

Bil je poln optimizma, ki ga je spremljal vse življenje. Z njim je premagoval vse težave in zadovoljno čebelaril. Bil je zadnji še živeči ustanovni član društva, čebelaril pa je že od prve svetovne vojne. Bil je tudi dolgoletni tajnik društva in odbornik. Zelo je bil ponosen na to, da je v svoji družini vzgojil čebelarje, da bodo nadaljevali njegovo delo.

Za njegovo delo smo mu hvaležni. Odolžiti smo se mu želeli z odličjem Anton Janša II. stopnje, a smo se morali žal prejšnjemu poslovliti od njega. Njegov spomin bo živel med nami.

**Čebelarstvo društvo
LITIJA**

FERDO KAKER

Oktobra lani je po težki bolezni umrl naš dolgoletni član Ferdo Kaker. Rodil se je leta 1922 kot sin rudarja, po končani osnovni šoli pa se je izučil za ključavničarja. Med vojno je bil izseljen, po koncu vojne pa se je vrnil med domače. Zaposlil se je pri Rudniku Mežica, se poročil in si uredil prijeten dom. Kmalu zatem je začel tudi čebelariti. Postal je aktiven član in odbornik čebelarkega društva Črna. Z nasveti in delom je rad pomagal predvsem mlajšim čebelarjem. Za svoje delo v organizaciji in za dolgoletno čebelarjenje je prejel tudi odličje Anton Janša III. stopnje.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

**Čebelarstvo društvo
ČRNA**

FRANC FAJMUT

Pred enim letom smo se poslovili od našega dolgoletnega člana ČD Črna Franca Fajmuta.

Rodil se je v številni kmečki družini, čebele pa so bile vedno pri hiši. Že kot sedemletnega fanta so ga začele zanimati čebele, saj mu je bil prvi mentor že oče. Oče mu je tudi podaril prvi kranjč. Pozneje je hodil z očetom, ko je ta vozil svoje čebele na ajdovo pašo na avstrijsko Koroško. Leta 1932 si je kupil AŽ panje in v njih čebelaril vse do odhoda v NOV. Po vrnitvi iz NOV pa je našel prazen čebelnjak. Zgadel si je prijeten dom, ob njem pa nov čebelnjak in vanj je kmalu naselil čebele. Vključil se je v ČD Črna. V društvu je opravljal razne funkcije – več let je bil tudi predsednik – in bil med člani in

ustanovitelji društva za Mežiško dolino. Čeprav je bil eden izmed najstarejših članov društva, je sodeloval pri graditvi Čebelarkega doma v Črni. Tudi mlajšim čebelarjem je rad pomagal.

Za svoje dejavno delo v društvu in za razvoj čebelarstva je prejel odličje Anton Janša II. in I. stopnje ter plaketo društva.

Čebelarji ČD Črna na Koroškem ga bomo ohranili v lepem spominu kot dobrega prijatelja in čebelarja.

**Čebelarstvo društvo
ČRNA NA KOROŠKEM**

MARTIN CAR

Sredi oktobra je v petinštiridesetem letu umrl Martin Car iz Dobrovnika.

Čebelariti je začel kot mlad učitelj na OŠ v Kobilju, tam pa je vodil tudi čebelarkega krožek. Vzgojil je nekaj dobrih čebelarjev.

Zelo delaven je bil tudi kot čebelarkega preglednik. Več let je bil tajnik družine in Občinske zveze čebelarkega družin Lendava. Za svoje aktivno delo je prejel odličje Anton Janša III. stopnje. Na naših srečanjih ga bomo pogrešali. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

**Čebelarstvo družina
KOBILJE**

VIKTOR STRGAR

Minilo je leto, odkar smo se poslovili od našega člana Viktorja Strgarja.

Rodil se je v Mislinji leta 1921. Služboval je pri Rudniku Mežica kot električar. Po upokojitvi si je kupil nekaj panjev čebel, da bi si z njimi krajšal čas. Za čebele je skrbel po svojih najboljših močeh vse do smrti.

Kot dobrega tovariša ga bomo ohranili v lepem spominu.

**Čebelarstvo društvo
ČRNA NA KOROŠKEM**

JOŽE ŠTAJNER

Po krajši in težki bolezni je nenadoma umrl dolgoletni član ČD »Peter Dajnko« Gornja Radgona. Rojen je bil pred 85 leti v Lešanih. Po končani osnovni šoli se je izučil za kovača in postal odličen

mojster. Že kot mlad fant je vžljubil čebele in jim ostal zvest vse do smrti. Bil je ustanovni član našega društva leta 1951. Vedno je bil naročnik Slovenskega čebelarja. Svoje znanje je rad prenašal na mlajše čebelarje.

Čebelarstvo »Peter Dajnko« Gornja Radgona ga je odlikovalo z odličjem Anton Janša III. stopnje. Čebelarji smo se od njega poslovili z društvenim praporom.

Pokojnega Jožeta bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

Čebelarstvo »Peter Dajnko«
GORNJA RADGONA

nje. Čebelariti je začel že pri enajstih letih, s čebelarstvom pa se je ukvarjal do smrti. V začetku je čebelaril s kranjiči, pozneje pa z AŽ panji. Pred vojno je rad vozil čebele čez Černivec na ajdovo pašo. Sodeloval je tudi v odboru Čebelarke družine Nova Štifta. Po vojni je bil dolga leta tudi njen predsednik, vse do združitve s ČD Gornji Grad. Bil je med prvimi pregledniki čebel, več let pa tudi poročevalec o čebelji paši.

Pokojni Franc si je v čebelarstvu nabral bogate izkušnje. Dobro je poznal znake za čebeljo pašo. Tudi njegova trditev, da smreka ne medi, kadar cveti, je bila prepričljiva. Bil je tudi zelo dober in skrben kmet. Za zasluge v čebelarstvu je prejel društveno priznanje – odličje Anton Janša III. stopnje, pozneje pa še II. stopnje.

Na zadnji poti smo ga spremljali številni čebelarji s praporom.

Pokojnega Franca bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

Čebelarstvo družina
GORNJI GRAD

FRANC GRUDNIK

Sredi lanskega poletja nas je presenetila novica o smrti našega dolgoletnega člana, kmeta in čebelarja Franca Grudnika.

Rojen je bil leta 1911 v Novi Štifti. Na domači kmetiji je prebil vse svoje življe-

POPRAVEK OSMRTNICE ZA FRANCA TOMAŽINA

ČD Raka nas je obvestilo, da so v osmrtnici za Franca Tomažina, objavljeni v 12. številki Slovenskega čebelarja za leto 1991, napačno navedli, da se je izučil za mizarja in da je prejel odličje Anton Janša III. stopnje. Izučil se je namreč za pleskarja, prejel pa je odličje Anton Janša II. stopnje. ČD Raka se opravičuje sorodnikom za napačno objavljene podatke.

OBVESTILO

Vse, ki želijo podrobneje spoznati povzročitelje gozdnega medenja in se usposobiti v znanju, kje in kdaj bo hoja ali smreka medila in kje ne, obveščamo, da je prof. dr. Jože Rihar na željo mnogih čebelarjev letos pripravljen prirediti enega ali dva tečaja. Pouk bo razdeljen na dva dela. Prvo srečanje zainteresiranih naj bi bilo februarja ali marca, drugo, terensko, pa maja. O kraju in času srečanja bodo prijavljeni še obveščeni. Kotizacija za udeležbo na obeh predavanjih je 600 SLT, za dijake, študente in člane TO pa kotizacije ni. Prijave pošljite do 15. februarja 1992 na naslov: dr. Jože Rihar, Rožna dolina c. XIX/2, 61000 Ljubljana.

Čebelarstvo organizacije in posameznike tudi obveščamo, da je v tisku brošura Mana iglavcev – napovedovanje gozdnega medenja. Za prednaročnike bo cena nižja za 10 odstotkov, pri naročilih 50 in več izvodov pa 25 odstotkov.

PREDAVANJA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA OBČINE LJUBLJANA-CENTER v februarju in marcu 1992

Vabimo vse čebelarje in ljubitelje čebel na naslednja predavanja:

6. 2. ob 17. uri: Občni zbor čebelarskega društva
Ljubljana-Center
13. 2. ob 17. uri: predavatelj prof. dr. Jurij Senegačnik
Poapnela zalega in varoza ter zatiranje s kemoterapevtiki
20. 2. ob 17. uri: predavatelj mag. Janez Poklukar
Pomen matice pri večji pridelavi in rojenju čebel
27. 2. ob 17. uri: predavatelj ing. Franc Šivic
Čebelje paše v Sloveniji
5. 3. ob 17. uri: predavatelj Marko Debevec
Pravilna izbira stojišča in tehnologija čebelarjenja
- Občni zbor in predavanja bodo v stolpnici LB (prejšnja ISKRA), Trg revolucije 3, Ljubljana.

**Predsednik ČD
Ljubljana-Center
Dušan Holzbauer**

Mali oglasi

Če vas zanima poceni nakup solidnega registriranega prevoznega čebelnjaka TAM 5500 za prevoz 62 AŽ panjev, pokličite v večernih urah, ☎ (061) 267-250!

PRODAM montažni čebelnjak za 20 AŽ panjev. ☎ (061) 752-300.

NOVO – PRVIČ V REDNI PRODAJI – ZAKLADE ZA AŽ PANJE

Poleg redne proizvodnje panjev je čebelarstvo Dobnikar s strokovnim sodelovanjem avtorjev zaklade Debelak-Frančič prvič redno pričelo z izdelavo in prodajo zaklade – pripomočka za večanje prostornine AŽ panja z dodatki (posebno prilagojeno Frančičevo krmilno korito, distančni vložek itd.). Cenjena naročila sprejema Mizarstvo Dobnikar, Visoko 93, 64208 Šenčur, ☎ (064) 43-007.

DRUŠTVO KORTINA odda čebelnjak za 24 panjev prizadevnemu čebelarju za bio čebelarjenje. Čebelnjak stoji v Vrzdencu 60 pri Horjulu. Informacije: Tomislav Čarič, ☎ (061) 226-773.

PRODAM 62 naseljenih AŽ panjev desetsatarjev in kamion TAM 5000 ter elektromotor za točilo. ☎ (061) 446-422.

PRODAM TAM 5000 za prevoz 60 AŽ panjev, cena 4000 DEM. Inf. ☎ (069) 41-552.

PRODAM 80 mini zandrovih plemenilčkov za vzrejo matic, ☎ (061) 831-213.

PRODAM TAM 5000 z vgrajenimi 66 AŽ panji s čebelami ali brez, ☎ (061) 482-060.

ZARADI zdravstvenih razlogov in spremembe dejavnosti prodam predelan in atestiran TAM 5000 z vgrajenimi in naseljenimi 62 AŽ panji. Panji so vsi enaki in stari pet let. Prodajam tudi drugo čebelarsko opremo. ☎ (064) 311-143 po 20. uri.

APIS M & D. D.O.O.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7
61360 VRHNIKA
telefon: (061) 751-282

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC, MARKO DEBEVEC, VRHNIKA,

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Maja nudimo tudi čebelarje družine na pet in sedem satov.

OBVEŠČAMO VSE ČEBELARJE IN ČEBELARSKA DRUŠTVA,

da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh dimenzij:

- satnice izdelamo (predelamo) iz vašega voska,
- urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo,
- satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli,
- vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 120 °C,
- priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pridemo po vosek sami,
- iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do trinajst AŽ satnic,
- cene za predelavo voska v satnice so v predsezoni, to je do konca februarja 1992, zelo ugodne, in sicer od 40 do 50 SLT od enega kilograma voska ali po dogovoru pri večjih količinah,
- prekuhavamo stare vosčine.

LETNA ČLANARINA ZČDS ZA LETO 1992 ZNAŠA 950,00 SLT (PLAČANA V FEBRUARJU 1992)

Članarino ZČDS plačajte skupaj z društveno članarino blagajniku vašega društva.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Andrej Dvoršak, Ivan Esenko, mag. Franc Javornik, Andrej Jernej, inž. Ervin Kuhar, dipl. oec. Aleš Mižigoj, inž. Janez Poklutar.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Andrej Dvoršak, mag. Franc Javornik, inž. Janez Poklutar in Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša za leto 1992 1.100,00 SLT. Posamezna številka pa stane 90,00 SLT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 950,00 SLT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela stran na ovitku 15.000,00 SLT, v sredini 10.000,00 SLT, pol strani 6.000,00 SLT, četrt strani 4.000 SLT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 20,00 SLT za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Številka tolarkega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Republiškega komiteja za informiranje (421-1/74) je revija Slovenski čebelar strokovna revija, te pa so oproščene plačila temeljnega prometnega davka (Ur. l. RS, št. 7, 22. 2. 1991).

Tiska Tiskarna KURIR Ljubljana, Ljubljana, Parmova 39

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

PRODAM petnajst novih še nenaseljenih panjev. Panji so standardni desetsatni AŽ z vgrajenim osmukalnikom in Ličnovo ventilacijo. So zelo primerni za prevažanje čebel na pasišča. ☎ 065/22-779.

ZA DOBER PANJ-DOBRA MATIČNA REŠETKA. Kvalitetne žične matične rešetke lahko naročite pri proizvajalcu Jožetu Rihartu, ☎ 061/641-106.

PRODAM trideset čebeljih družin na satju AŽ ali tudi skupaj s panji. Čebele so v bližini Trebnjega in so zdrave. ☎ 068/44-140.

ČEBELARJI

Trgovina »Čebelica« v Slovenski Bistrici na Partizanski 8 sporoča čebelarjem, da ima na zalogi **NISTATIN** za zdravljenje poapnele zalege, satnice AŽ in drugo opremo. Čebelarje-kmetovalce pa obveščamo, da zamenjujemo bučnice goliče za olje oljarne »FRAM«. Odprto imamo vsak dan od 9. do 14. ure, v soboto pa od 9. do 12. ure. ☎ 062/812-067.

TRGOVINA »ČEBELICA« Jože Slomšek

CENIK UČIL in OBRAZCEV ZČDS – 10. 1. 1992

OBRAZCI

odličja A. Janše (vse stopnje)	650,00 SLT
diplome – razne	8,50 SLT
evidenčni list članstva	2,00 SLT
članska izkaznica	2,00 SLT

NALEPKA ZA KOZAREC Z MEDOM

nečlani	člani
1,50 SLT	1,20 SLT

LITERATURA

Priročnik za začetnike	250,00 SLT	200,00 SLT
Zdravstveno varstvo čebel	250,00 SLT	200,00 SLT
Ekonomika čebelarjenja	250,00 SLT	200,00 SLT
Čebelarjeva opravila	370,00 SLT	310,00 SLT
Vzreja čebeljih matic	250,00 SLT	200,00 SLT

VIDEOKASETE

Vzreja matic	630,00 SLT	560,00 SLT
Čebelarjenje I. del	720,00 SLT	640,00 SLT
Čebelarjenje II. del	810,00 SLT	720,00 SLT
Čebelarjenje I. in II. del	1350,00 SLT	1200,00 SLT
Domača čebela	1350,00 SLT	1100,00 SLT
Opraševanje z žuželkami	1350,00 SLT	1100,00 SLT

CENE MEDU NA LJUBLJANSKI TRŽNICI IN PRI MEDEXU (13. 1. 1992):

Cene medu na ljubljanski tržnici se oblikujejo prosto in so odvisne od ponudbe in povpraševanja.

Stojnica/vrsta medu	1.	2.	3.	4. trg. Medex
– cvetlični	220,00	230,00	220,00	200,00 222,00
– višnja	250,00	–	–	–
– kostanj	240,00	200,00	220,00	240,00 293,00
– gozdni	250,00	280,00	–	250,00 293,00
– hoja	280,00	280,00	300,00	–
– žajbelj	300,00	300,00	–	300,00 293,00
– akacija	280,00	–	–	200,00 293,00
– ajda	–	285,00	–	–
– rožmarin	–	–	–	300,00
– med s satjem	450,00	–	–	–
– med s prahom	500,00	–	–	–